

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 2. III aastakäik

15. jaanuaril 1928.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . . .
Poolaastas . .	„ 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 „
Välismaale . .	„ 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 „
Poolaastas . .	„ 3.00	12—2 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Endised gildivennad käsitöökoda asutamas. Milleks oli tarviline äride registreerimine. Uus tempelmaksu seadus meie laevasõidu seisukohalt vaadates. Linnakaubanduse korraldamisest. Kaalud, vihid ja mõõdud peale 31. detsembr. 1928. a. Kümme aastat Eesti majanduslikus elus. 1927. majandus-aasta tulemusi. Ka provintsis alaneb raha protsent. Tallinna Krediid-Pank ja Põhja-Pank ühinenud. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Uued seadused ja määrused. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Väisbörsid. Kaubahinnad. Tallinna börsi kursisedel.

End. gildivennad käsitöökoda asutamas.

„Postimees“ toob huvitava teate, et Tallinna käsitöömeistrite koonduse poolt olevat aktsioon alustatud iseseisva käsitöökoja ellukutsutamiseks. Kaubandus-tööstuskoda, kus just väike- ja kesktöösturite tarbeks erisektsioon (V sekts.) olemas, ei rahuldavat endiste gildivendade huve, ja seepärast olevat vajalik ellu kutsuda kaubandus-tööstuskoja kõrval teine koda — käsitöökoda. Käsitöömeistrite arvamise järele tuleks sellele uuele „kojale“ ka end. Kanuti- ja Doomgildide varandused üle anda.

See küsimus on väärt, et selle juures pike-malt peatuda.

Kui omal ajal kaubandus-tööstuskoja asutamise küsimust kaaluti, siis olid paljud väiketöösturid ja käsitöömeistrid arvamisel, et tööstuse seisukohast välja minnes meil mingit „koda“ tarvis ei olevat. Riigimaksude, eriti äri- ja haigekassamaksude vastu tulevat küll võitlust pidada, ja kui koda selles asjas suudaks midagi korda saata, siis võiks teda ju asutada. Et kodal palju muid suurema ulatusega ülesandeid eel oli ootamas, seda need ringkonnad sel korral ei taibanud. Nüüd on nad nähtavasti teisele arvamisele jõudnud, sest egas nad muidu nüüd kaubandus-tööstuskoja kõrvale veel eriti käsitöökoda ei tahaks asutada. Vististi on ülesannete hulk, mis lahendamist nõuavad, nii suureks

kasvanud, et üks koda enam sellega hakkama ei saa ja teine juure tuleb asutada.

Uue „koja“ asutajad on aga nähtavasti ära unustanud, et meie väike Eesti vaevalt suudab kaht koda ülal pidada. Võib ju tõesti olla, et praegune kaubandus-tööstuskoda oma väike- ja kesktööstuse sektsiooniga üht osa väiketööstusi ei rahulda, aga eks uute valimistega, mis 1929. aastal peetakse, või koja koosseisu uuendada. Ega meie riigikogugi kõiki kodanikke suuda rahuldada, aga tänini pole opositsiooni ringkonnad veel mõttele tulnud riigikogu kõrvale teist seadusandlikku kogu asutada. Tallinna käsitöömeistrid on selle poolest leidlikumad: kui üks asutus pole neile meele järele, mis siis muud kui vaja asutada uus, paralleelasutus selle kõrvale. Meie riik on ju noor, vaevalt kümme aastat vana, ja noorus on ju asutamisaeg. Miks siis mitte asutada!

Kuid asi läheb veel huvitavamaks, kui vaatlusele võtta, kes need käsitöömeistrid siis õieti on, kes oma „asutamise“ kavaga ümber käivad. Need isikud on tuntud endised gildivennad, kes kaubandus-tööstuskoja valimistel paari aasta eest teistest Tallinna tööstureist lahku löid, aga karistuseks selle eest ka valimistel vähemusse jäid ja kotta ei pääsnud. Gildivennad olid oma alalhoidlikkuse poolest juba kauemat aega kuul-

sad, uute gildivendade vastuvõtmist toimetati äärmise ettevaatusega. Et soovimata element gildidesse ei pääseks. Teame juhtumisi, kus mõni käsitöömeister kummed korrad tagasi lükati ja selle lihtsa põhjuse pärast, et oli tõsine Eesti mees ega olnud tal „peenemate“ vendadega häid suhteid. Nüüd on siis endised gildivennad Saalustest Paulusteks muutunud, tõsisteks demokraatideks saanud, kes nõuavad käsitöökoda, kus esindatud oleksid töösturid ja käsitöölised ning kus poleks vahet ei Juuda ega Greeka mehe vahel.

See on ju igatahes rõõmustav nähtus, kui alalhoidlikud ringkonnad muutuvad edumeelseks, aga veel rõõmustavam oleks see siis, kui sünniks see otsekohealt, ilma mingisuguse tagamõtteta ja omakasupüüdetä. Praeguse juhu kohta ei saa aga seda kinnitada. Sest „Postimees“ teab avalikult kinnitada — ja seda teavad ka teised ringkonnad — et käsitöökoja asutamise küsimus on ühenduses end. gildi varandustega. Nimelt tahavad gildivennad endiste gildide varandusi endale tagasi, ja et endile välselt viisakamat nägu soetada, selleks oleks neil tarvilik käsitöökoda, mille nimel juba kergem oleks talitada. Palju parema meelega nõuaksid nad muidugi gildide surnuist ülesäratamist ja tagasipöörmist endiste heade aegade juure, aga et see võimatu, siis tuleb häda sunnil edumeelse osa etendada. Ja see teeb kogu selle asja vastikuks, et siin tarvitatakse kavalaid käike kitsa kihi huvides.

End. gildide varanduste küsimus on juba mitmeti laineid löönud, ja mida kauem nende varanduste saatus lahendamata, seda rohkem sigineb neile kosilasi. Et sellele asjatule kosjastõidule lõppu teha, tuleks valitsusel küll kiires korras gildide varanduste küsimuses kindlale seisukohale jõuda ja vastav seaduseelnõu riigikogule esitada. Arusaadavalt ei või valitsus ega riigikogu selle küsimuse arutamisel mingisuguse käsitöömeistrite koonduse nõudmistega arvestada, sest sarnane koondus, kui eraorganisatsioon, ei või olla endiste gildide varanduste seaduslik pärija. Seda on ka töösturid ise otsekohe avalikult tunnistanud. Nii võttis 1926. aastal Pärnus peetud VII üleriiklik töösturite kongress rõhuva häälteenamusega otsuse vastu, et end. gildi varanduste seaduslikuks pärijaks võib olla ainult kaubandus-tööstuskoda, kus

kaupmeeste ja töösturite avalikõiguslik esindus. Üleriiklikul kongressil peaks olema ikka rohkem kaalu kui käputäiel endistel gildivendadel, kes nüüd esinevad käsitöömeistrite koonduse sildi all.

Nagu kuuleme, on käsitöömeistrite koondus ka Tartu käinud oma kavatsustele pinda sondeerimas. Tartu töösturid on aga täielikku ajast arusaamist üles näidanud, kui nad koondusele otsekohealt vastasid, et nad neid ettepanekuid ja kavasisid arutusele ei võtagi, sest need on juba ajast ja arust läinud ning hiljaks jäänud, nagu Tallinna koonduse härrad ise endi organisatsiooniseagagi.

Edasi on Tartu tööstusettevõtjate ja meistrite keskselts seletanud, et nad käsitöökoja asutamist tarvilikuks ei pea, sest käsitöö huvide kaitsjaks on juba kaubandus-tööstuskoda juures V sektsioon, mille saamiseks ja loomiseks on aastaid töötatud, nimetatud sektsiooni tuleb vaid töösturite huvide kohaselt täiendada ja püüda töösturite organisatsioonidega ligemasse ühendusse viia.

Õieti tähendavad Tartu töösturid, et uute kavade ülesvõtmine tundub olemasoleva ja kättesaadu lõhkumiseks, millele kaasa aidata ei saa, kuna tuleb soovida, et igalt poolt aidataks juba kättevõidetut edasi arendada ja ehitada.

Tartu tööstusettevõtjate ja meistrite keskselts on sellega enesest täieliku küpsustunnistuse annud. Pärast niisugust vastust pidi Tallinna gildivendadel küll veidi piinlik olema, ja nad teeksid hästi, kui nad oma kavatsustest, millised sihitud mitte üleshitamiseks, vaid lõhkumiseks, loobuksid. Ka siin tuleks arusaamisele jõuda, et jõudude killustamine meie töösturite peres on äärmiselt soovimatu nähtus. Meie väike- ja kesktööstus tarvitab tuge ja üleschitamist, jõudude killustamine ja lahkkelide tekitamine on siin otse hukkamõistetav. Kaubandus-tööstuskoda pole kunagi ühegi kaastööd tagasi lükanud ega tee seda ka tulevikus, vaid ta ootab just töösturite endi poolt algatust ning kaastööd. Kui endistel gildivendadel on kogemusi ja algatusvõimet, siis ei pruugiks neil oma küünalt vaka all hoida, vaid neil tuleks kojale vastavate ettepanekutega esineda. See oleks meie väiketööstuse asjale tuhat korda kasulikum kui et end. gildide varanduste õngitsemise eesmärgil mõnesuguseid kodasid looma hakata.

Tööstur.

Milleks oli tarviline äride registreerimine.

Juba läinud aasta 29. märtsil võttis riigikogu vastu äride registreerimise seaduse, millise seaduse alusel kaubandus-tööstuskoda algas äride registri pidamist kaubandus-tööstusministri poolt määratud tähtajal — 1. novembril 1927. a.

Ehk küll tähendatud seadus on juba avaldatud („Riigi Teatajas“ nr. 36 — 1927. a. ja „Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ nr. 18 — 1927. a.), selgub siiski jutuajamisest kaubandus-tööstuskotta registreerima ilmunud äriomanikkudega, et suurele osale äripidajaist üldse selgusetu on äriettevõtete registreerimise tarve ja eriti põhimõtted ja motiivid, mis olid aluseks äride registreerimise seaduse elluviimisel Eestis. Seepärast pole üleliigne selle küsimuse kohta „Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ anda lähemat selgitust.

Kõigis enam-vähem arenenud maades on viimasel ajal märgata püüdu korraldada ärilist tegevust seadusandlikul teel, nii et see tegevus sünniks ausal viisil ja seaduslikes piires. Nii on äritegevuse avalik-õiguslikule alusele seadmise küsimus juba paljudes riikides lõpulikult otsustatud, kuna mitmes riigis on selle küsimuse lahendamine võetud tõsiselt päevakorraks. Tähtsaim samm äritegevuse korraldamiseks on äride registreerimine; seda võiks nimetada, nii öelda, äritegevuse korraldamise nurgakiviks.

Püüame siis selgusele jõuda selle kohta, missugune sisuline tähtsus on äride registreerimisel. Üldiselt olgu tähendatud, et ühegi riigi seadusandlus ei anna sellele küsimusele küllalt täielist ja selget vastust, mispärast tuleb äride registreerimise tähtsust selgitada kaudsel teel, nimelt nende põhimõtetega, millele on rajatud registreerimist käsitav seadusandlus.

Praegusel ajal on Lääne-Euroopa riikides äride registreerimisel tarvitusel kaks isesugust süsteemi: üks vabatahtlik, teine sunduslik süsteem. Maades, kus tarvitusel on vabatahtlik äride registreerimise süsteem, ei ole küllalt selge juriidiline seisukord, mille loob äride suhtes nende vabatahtlik registreerimine. Seepärast on meie seadusandlus käinud teist teed, tehes meil äride registreerimise sunduslikuks, et iga äri kohta oleksid saadaval usaldusväärsed andmed, mis annaksid selgust selle kohta, missuguse äriaga on meil õieti tegemist, kes on temas vastutavad isikud, kui suur on ühingu või aktsiaseltsi kapital jne. jne. Seni ei olnud seesugused andmed kuski registreeritud, kuigi ärielus nende järgi tuntakse sageli

suurt tarvidust. Saadi küll pankadelt või teistelt äridelt umbkaudseid teateid, kuid vastutust nende teadete eest ei võinud teadeteandja enese peale võtta arusaadavatel põhjustel. Nii ei olnud sarnastel teadetel pea mingisugust praktelist tähtsust.

Äride registreerimise sisseandmisega on aga nüüd loodud keskus, kus on fikseeritud kõik sellised andmed äriettevõtete kohta, ja selliste autoriteetsete andmete saamise võimalus tõstab suuresti usaldust ärilises läbirääkimises ning on eriti just tarvilik krediivõimaluste suurendamise mõttes. Nende andmete saamine on kõigile võimaldatud, sest äride registreerimise seaduse § 13 ütleb sõnasõnalt: „Igaühel on õigus riiklikude ametasutuste töötundide kestes tutvuda äride registriga ja äride registrisse kandmise teadaannete juures esitatud dokumentidega ja saada tõestatud ära kirja äride registrisse kantud teadetest. Registrisse kandmise teadaannete juures esitatud dokumentidest antakse ära kirjad neile, kellel selleks õiguslik huvi. Ära kirjade andmise eest võetakse maksu kaubandus-tööstusministri poolt kinnitatud taksi järgi.“

Et äride registri andmed oleksid täiesti usaldatavad ja täielikud, siis näeb registreerimise seaduse § 9 ette, et registreerimise otstarbel peab teatama ka kõigist muudatustest andmetes, mis tähendatud äri kohta käivas teadaandes, samuti ka ettevõtte lõpetamisest või likvideerimisest asumisest. Need teated esitatakse neljateistkümnepäeva jooksul pärast ettetulnud muudatust. Edasi näeb seadus ette ka karistuse, kui äride registrisse kandmiseks teadvalt esitati valeteateid või korduvalt jäeti esitamata seaduse järgi nõuetavad andmed.

Mis puutub kooperatiiv-ühingutesse, siis on need registreerimise seaduse alt välja jäetud sel põhjusel, et nende kohta võib saada teateid kooperatiiv keskorganisatsioonidelt ja revisjoni liidelt.

Ülaltoodust selgub, et äride registri pidamisel on äride suhtes umbes samasugune tähtsus, nagu on seda kinnisvara kohta kinnistusraamatutel. Sunduslikul äride registreerimisel oleksid seega, lühidalt kokku võttes, järgmised ülesanded:

1) Iga üksikut äri registreerimise andmetes seevõrra iseloomustada, et äri tegelik ja juriidiline seisukord põhijoontes oleks selge;

2) anda selgust isikute kohta, kes ettevõtet kohustavalt esitavad;

3) kaitsta firmat ja kindlustada tarvitajate ning võlausaldajate huve, ja

4) panna kindel alus äritegevuse liikumise statistikale.

Eriti tähtsaks tuleb lugeda p. 2 tähendatud ülesannet, nimelt, et äride registreerimine annab selguse isikute kohta, kes ettevõtet kohustavalt esitavad, olgu nad siis ettevõtte omanikud või viimaste volinikud. Ettevõtte on vastutav nende isikute poolt äri nimel tehtud lepingute eest, samuti ka iga teise juriidilise tähtsusega akti eest, mis tehtud äriettevõtte huvides. Sellest vastutusest vabaneb äriettevõtte alles siis, kui nende isikute õigused on äride registrist maha kustutatud. Seda tuleb äridel hoolega silmas pidada, et seaduse nõue selles küsimuses (§§ 5, 6, 9) täpselt saaks täidetud, sest see põhimõte on tähtsaim osa äride registreerimise seaduses, kuna sellele põhjeneb äritegevuse juriidiline kindelolek.

Nagu selgub ülaltoodud põhimõttest, on äride registreerimise toimingul ülesandeks anda ärilisele läbikäimisele kindel juriidiline alus, mis

peaks tunduvalt hõlbustama äriettevõtete tegevust.

Nii mõnelgi äritegelasel on ärilises läbikäimises olnud sekeldusi ja raskusi isikute väljaselgitamisega, kes kohustavalt pidid esitama näiteks mõnd täis- või usaldusühingut. Paljudel juhtudel on lausa võimatu olnud kätte leida isikuid, kes äriettevõtte võlgade eest kohtulikult vastutavad oleksid, kuna ju need isikud ei olnud kuski registreeritud. Sageli on tulnud ka seesuguste võlgade sissenõudmisest loobuda üldse. On enesestmõistetav, et selline selgusetu seisukord äritegevuse peale mõjub paraliseerivalt ja et soliid ärimees sageli ebaõiglase ärimeheläbi raskesti kannatada saab.

Äride registri pidamisega ei peaks sellised lubamatud nähted enam leidma aset, kuna ju nüüd võlausaldajal võimalus on enne vahekorda astumist tundmata ettevõttega äride registrist saada küsimuses oleva äriettevõtte kui ka selle nimel tegutsevate isikute kohta kõige täpsemad ja täielikumad andmed.

H. A.

Uus tempelmaksuseadus meie laevasõidu seisukohalt.

Ins. E. Masik.

Viimasel ajal oleme nii mitmelt poolt kuulnud arusaamisele tulekut, et meie majanduspoliitikas peab arvestama maksudega, mis oleksid kohandatud vastavatele majandusaladele. Seda on leida isegi valitsuste deklaratsioonidest.

Tuleb aga mõni maksuseadus valitsuse esitisel riigikogus muutmisele, siis unustatakse need lubadused, jäetakse tähelepanemata elulised tarvidused. Rohkem, tihti lükatakse kergete otsustega ümber isegi teatavad sihtjooned, mis varemalt maksuma pandud.

Sama lugu kordub kõige näitlikumalt riigikogu erikomisjonis 3. lugemisel vastuvõetud tempelmaksuseadusega, eriti kui seda võtta laevasõidu ja merikaubanduse seisukohalt.

Maksu määri ei ole alandatud, vaid on kõrgendatud isegi niisugustes punktides, kus vastava eriseadusega 18. dets. 1925. a. määrad alandati.

On aga teada, et riigi majandusnõukogu, kus kodumaa laevasõidu ja merikaubanduse arenmise küsimus 1925. a. lõpul ja 1926. a. alul oli pikemal uurimisel, üksmeelselt otsusele tuli, et sel majandusalal arenemise saavutamiseks on tarvis täita terve rida algtingimisi — muu hulgas teha vastavad muudatu-

sed maksvates tempelmaksunormides, eriti: ühtlustada charterparti maksu konossementiga, vähendada laevahüpoteegimaksu kuni $\frac{1}{10}\%$ ja ostu-müügilepingu tempelmaksu kuni $\frac{2}{10}\%$.

Nendele sihtjoontele, mistingitud laevasõidu ja merikaubanduse rahvusvahelisest iseloomust, vabast rahvusvahelisest võistlusest sel alal ja meie kaubalaevastiku seisukorrast ning arenemise tingimustest, ei ole valitsus vastu vaieldnud, järelikult peaks neid täitmisele võtma majandusnõukogu seaduse mõtte alusel.

Kuid, nagu öeldud, ei jäetud riigikogu erikomisjonis mitte ainult kõiki neid ettepanekuid tähele panemata, vaid suurendati isegi praegusi maksumääri, tõstes maksu mereprotestide, dispaši paberite, kinnituse ning konossementide pealt, jättes ostu-müügi 1% ja hüpoteegi $\frac{2}{10}\%$, ning viies veolepingud jälle protsentuaalse maksu normi alla. Viimane muudatus on meie merikaubanduse ja majanduse huvides täiesti vastuvõtmatu ja lubamatu, kuna veolepingute tegemine on teatavasti rahvusva-

heliselt vaba toiming selles mõttes, et sama veo peale võib sõlmida lepingu ükskõik kus kohas. Kuna aga Soomes, Skandinaavias ja paljudes teistes riikides veolepingud tempelmaksust täiesti vabad ning näit. Inglismaal käivad ainult 6 d. registreerimise maksu alla, siis on loomulik, et lepinguid meie maaklerite juures võimalikult enam ei tehta, nagu soovitas rahvusvaheline laevaomanikkude ühing „The Baltic and International Maritime Conference“, kuhu koondatud praktiliselt terve Euroopa vedude tonnaž 10 milj. tonni ulatuses 1924. a., kus meil ka protsentuaalne maks oli, mis 1925. a. 18. dets. eriseadusega ära muudeti. Samuti tuleb jällegi nähtavale sama ebamäärane seisukord, et liinilaevanduses on veod sellest maksust vabad, kuna tramplaevandus alla käib, kuna liiniveos harilikult täidab konossement veolepingu aset.

Sellega surmab riik sarnase maksu määramisega lihtsalt ühe majandusliku tegevuse haru, mis viimasel ajal pärast 18. dets. 1925. a. maksu muutmist meil arenema hakkas ning mis annab võrdlemisi suuri sissetulekuid, ka välisvaluutas.

Sama on maksev transport-kinnituse kohta. Uue seaduse kava järgi on siin arvatud vastu tulla ainult kasko kinnitusele, vähendades määra kuni $\frac{1}{2}\%$, mis väga rõõmustav, ehk küll paljude välismaade eeskujul meie laevandus oleks pidanud olema õigustatud sellest maksust vabanema, kuna meie kinnituse tingimused võrreldes välismaadega väga rasked ning kinnitamist kui tarvilikku rahvamajanduslikku toimingutei võiks veelgi raskendada maksudega. Kuna kasko kinnituse $\% \%$ meil keskmiselt 8—10 prots. aastas, siis teevad riigimaksud tempelmaksu kujul välja õige tunduva summa. Kuid täiesti lubamatut ja arusaamatut on transport-kinnituse tempelmaksu tõstmine 1% pealt tervelt 2% peale, sellega peletades sarnaste kinnituste tegemise välismaale ning tunduvalt raskendades kinnitamist sel alal.

Kuna laevade vedu, prahtimine ja laevaveo kinnitus vaba on kõikidele rahvastele, siis oleks eriti nendel aladel sarnaste maksude sissetoomine surm sellele majandusliku tegevuse arenemisele ning võimalikkude sissetulekute juhtimine välismaadesse, kus seesugustes küsimustes osatakse riigi huvidest aru saada.

Kui merisõidu ja merikaubanduse ning kinnituse alal ei oleks maksev vaba tegutsemine, siis oleksid niisugused maksud kuidagi mõistevad, praeguse korra juures on nad aga rahvamajanduse algprintsipiide täieline eitamine.

Edasi on meie kaubalaevastiku arendamise seisukorrast arusaamatu, miks nii kerge käega on ignoreeritud neid tempelmaksu alandusi, mis majandusnõukogu ette nägi laevade ostmisel ja laevahüpooteekide tegemisel. Siin on jäetud esimesel juhul soovitatud $\frac{2}{10}\%$ asemele 1%, seega viiekordne, ja viimasel juhul $\frac{1}{10}\%$ asemel $\frac{2}{10}\%$, s. o. kahekordne määr.

Et sarnased maksud, mida ei tunne paljud riigid, kellega meie laevaomanikul ühisel alusel tuleb võistelda, meie laevasõidu arenemist äärmiselt takistavad, on selge, kui vähegi tungida selle majandusala tegutsemise tingimuste ja põhimõtete juure. See oli ka selge riigi majandusnõukogul küsimust otsustades ka nende rühmade esindajatele, kes nüüd selle vastu.

Kuid vaatamata selle peale näeme nimetatud otsusi, mis kahtlemata majanduspoliitiliselt annavad kõige viletsamaid tagajärgi, sest lihtsalt kaob võimalus ja huvi laevastiku suurendamiseks, nii et tuleme vana tuntud jutu juure, kus koer ise ei söö ja ka teisi ei lase süüa, kuni mõlemad nälga surevad.

Tahaks aga veel erilisel alla kriipsutada seda järjekindlustust, mis meil valitseb teatud majanduspoliitilistes küsimustes. Kui aasta tagasi vastu võeti teatud sihtjooned ning vahepeal midagi pole juhtunud, mis neid sunniks muutama, siis peaks ometi nendest ka kinni pidama.

Peale selle on huvitav, et majandusnõukogu otsustega vähemaltki ei rehkendata, mille tagajärjel selle asutuse tähendus tõesti peaaegu kaob, sest miks teha otsusi, kui nende läbiviimiseks ei astuta samme.

Sarnane kõikuv ja selgroota majanduspoliitika ei vii meid kaugemale ning peaks kindlasti lootma, et riigikogu pleenumis vastavad parandused tehakse, ilma milleta meie annaksime raske hoobi meie laevasõidu ja merikaubanduse arenemisele mitte ainult faktiliselt, vaid ka moraalselt.

Linakaubanduse korraldamisest.

Milleks soovitatakse segaseltside asutamist.

Läinud aasta lõpul avaldas tuntud Ida orientatsiooniga R. R. „Vaba Maas“ artikli lina ja meie majanduse kohta, mille pealkiri ei vasta sugugi tema sisule, sest et kirjutus ei ole pühendatud ei linalle ega ka meie majandusele, vaid esimeses järjekorras idast tulevate „äriliste“ ideede propageerimisele. R. R.-i nimelt ei rahulda veel „Eesti Lina“ äpardused ja need „äri- lised“ võtted, mis mitte üksi „Eesti Lina“ ennast hukka ei saatnud, vaid ka Eesti nimele välismaade äriühendades jälle uue pleki peale tegid. Tema propageerib uuesti „keskkoha loomise tarvilikkust, kes linakaubanduse korraldamise oma peale võtaks.“ Sel puhul annab R. R. täieliku voli oma Moskva maitsetele ja leiab, et ainus tee Eesti linaturu korraldamiseks seisvat segaseltsi asutamises, missugune tüüp vastavat „kõigile tingimustele, mis nõuetavad on tegevuse edukuseks, eriti keeruliste turukonjunktuuride korral,“ ja olevat „kõige vastavam linakasvatajate huvidele“, ning lõpuks „väga paenduv“, nii et „talle võib anda sisu, mis olemasolevas olukorras on vastuvõetav ja vastab asja huvidele“.

Riigi osavõtt linakaubanduse keskkohast aktsionäärina olevat tarvilik „selle sihiga, et juhtida ta tegevust rahvamajanduse üldhuvide kohaselt, ja et avalik-õigusliku iseloomuga funktsioon, mida vist talle antakse, ei tarvitataks produktide massi eksploateerimiseks ning organisatsioonist osavõtjate egoistlikkudes huvides.“ Segaselts tulevat moodustada riigi linakasvatajate kaubandus-tööstusringkondadest, kusjuures peale selle veel juure tulevat tõmmata „linaasjanduse intellektuaaljõud“, mis „küllaldaseks kindlustuseks pidavat olema, et organisatsioon bürookraatlikkusest vabaks jääb“. Sellele segaseltsile kavatses R. R. anda nähtavalt mingisuguse monopoli, sest ta räägib seltsi avalikõiguslikkudest funktsioonidest ja seletab peale selle, et „riigi osavõtt seltsist ei või piirduda üksi ainelise toetuse andmisega, vaid valitsuse määrusega või ka seaduslikul teel tuleb sellele organisatsioonile kindlustada juhtiv seisukoht Eesti linaturul.“

Niisugune on ft. R. plaan, millele tema enese arvates muuseas ka Eesti „äriühend, kellel pole kalduvusi spekulatsiooniks, valmis on omi kapitali andma ja ka isiklikult seltsist osa võtma“, ning sellepärast jätkub R. R. küllalt julgust, et külma rahuga ettepanekut teha, Kaubandus-tööstuskoda pidavat initsiatiivi selle seltsi asuta-

mise asjus ja sellekohased ettevalmistustööd oma peale võtma.

Ei, R. R. — Eesti Kaubandus-tööstuskoda ei ole veel nii sügavale Moskva suggestiooni alla langenud kui Teie ja oskab asja peale esialgu veel oma ja sealjuures lahtiste silmadega vaadata. Segaseltsid on niihästi oma teguvõimet kui ka kõiki muid häid omadusi oma kodumaal tõesti kogu ilmale demonstreerinud. See „paenduv tüüp“ või õigemini lõks on väliskapitali juuretõmbamiseks Vene majanduses, missuguse ülesande muuseas R. R. ka oma kavatsitava segaseltsile seab, nii põhjalikult ära kasutatud, et nüüdsel ajal küll enam ükski kapitalist oma suud selle tüübiga kõrvetama ei hakka ja ta sellepärast isegi Venes näib olevat kolikambri heidetud. Nende seltside paindumus seisib nimelt, nagu teada, selles, et nende abil kapitaliste või õigemini kapitalistide kapitali Venesse meelitati, kuhu need kapitalid jäljetult kadusid. Muidugi „kindlustas“ riigi osavõtt neist seltsidest, et nende tegevust rahvamajanduse üldhuvide kohaselt juhtida, sest ega muidu segaselts „Mologoles“ ei oleks välismaalt Venesse tsementi ja muid kaupu vedanud ja neid seal kolmekordse hinna eest müünud. Kuidas kogu seesuguse seltsi äritehingutega lugu on ja olla võib, näitab kõige selgemini R. R. enese kirjutus, sest ühe ja selle sama sõõmuga kirjutab ta ühelt poolt, et valitsuse abiga tuleb segaseltsile kindlustada juhtivad seisukohad Eesti linaturul ning riik võiks enesele kindlustada (seltsi) juhtivates organides niivõrd suure esituse, et otsustavalt mõjuda segaseltsi tegevuse peale, või jälle „tehakse põhikirja korras teatud toimingute ettevõtmine ärrippuvaks kokkuleppes riiklikkude organidega,“ ning teiselt poolt oleks R. R. arvates niiviisi (segaseltsi asutamisega) „kõige paremini kindlustatud riigi toetus, ilma et ta äritehingutesse vahele segaks!“ Nii siis käigu äritehingud riiklikkude organide kinnitamisele ja olgu seltsi juhtimine riigiametnikkude käes selleks, et need äritehingud sünniks ilma riigi vahelesegamata! Just niisugune loogiline järjekindlus valitseb või vähemalt valitses kõigis Vene segaseltsides, ja selle järjekindluse tagajärjed on meile kõigile teada. Kas tõesti Eesti-Vene Kaubanduskodjal ei ole paremaid import-artikleid pakuda kui niisuguseid?!

Teatavasti valitses ka meil Eestis sõja ajal riiklik linakauplemine. Ei või ütlemata jätta, et neis rasketes oludes sellest monopolist riik

teatud sissetulekuid sai, kuid keegi ei ole veel julgenud tõendada, et see monopol linakasvatavate huvides oleks olnud. Nüüd tahab R. R. linamonopoli anda segaseltsi kätte ja tahab seda nimelt teha linakasvatavate huvides. Suurepärane! Me julgeme umbes aimata võivat, mis jaoks R. R.-l segaseltsi monopoli õigustega Eesti linakasvatuse alal tarvis on — temal on nimelt tarvis kontrahente kokkulepete jaoks linahindade asjus. Praeguses olukorras võivad seesuguseks kontrahendiks olla ainult Vene väliskaubanduse komissariaat ja Läti riiklik linamonopol. Seda on aga natuke vähe, et maailma linaturul monopolisti mängima hakata. Sellepärast tuleb kokkuleppele veel Eesti lina segaseltsi juure tõmmata. Paar korda on „Vneštorg“ väga hiilgavalt lätlastele näidanud, mis jaoks tal niisugust kokkulepet tarvis on — selleks, et lepingu sõlmimisel selja taga senikaua, kui lepinguosaline lina turule saatmast hoidub, oma linad kasuliku hinnaga maha müüa. Seda tegid venelased teatavasti viimast korda alles paari päeva eest; lepides lätlastega kokku, et need linu mitte alla £ 102 tonni ei müü, müües oma linad parajal

juhusel, ehk küll mitte selle hinnaga, siiski üsna soodsalt ära ja lastes hiljem lätlasi £10 tonni pealt kahju võtta. Selle jaoks on nähtavasti R. R. segaseltsi Eestis tarviski, et Vene lina huvides produktentide massi ekspluateerida.

Paari päeva eest vilksataski juba teade lehtedest läbi, et Lätis ja Venes veel teiste maade juuretõmbamist lina kokkuleppele tarvilikuks peetakse. R. R. artikkel peab sellele nähtavasti seestpoolt pinda valmistama.

Rahvusvahelisel majanduskonverentsil Genfis kuulutasid Nõukogude-Vene esitajad, et nad heameelega valmis on igasuguste kapitalistlikkude sündikaatide ja trustidega müügikokkuleppeid tegema, kuid seesuguseid kokkuleppeid tegevad nad alati ja ainuüksi üleilmliku proletariaadi huvides. Meie ei tea, tarvitades R. R. stiili, kuidas Eesti lina segaseltsi ja üleilmliku proletariaadi huvid suhtuvad, aga üks on küll selge, et ei meie linakasvatava, meie kaupmees ega meie riik, senikaua vähemalt, kuni meie nõukogude süsteemile üle ei ole läinud, R. R. poolt kavatsatud segaseltsi kuidagi ei suutu. O.

Kaalud, vihid ja mõõdud peale 31. dets. 1928. a.

Kaubandus-tööstusministeeriumilt Kojale arvamise avaldamiseks saadetud „Kaalude, vihtide ja mõõtude määruse“ kava, mida 1. jaanuariks 1929. a. maksuma panna mõeldakse, on Koja poolt üldiselt, peale mõne üksikasja, vastuvõetavaks tunnustatud.

Kõne all oleva määruse kava juure tehtavate parandusettepanekute seas oleks kõige tähtsamana nimetada äritehingute juures tarvitavate mõõtude maksimaalse mõõduke*) suurendamise tarvidust. Võtame, näiteks, poole- ja ühemeetrilised pikkusmõõdud, missuguste mõõduabinõude mõlemad otsad teravad on; alalise tarvitamise juures, samuti kukkudes metall- ja mineraalasadale, nagu kivipõrandale jne., eriti aga veo- ja kandekaupmehel ringkäikudel, — siin võivad mõõdupuu teravad otsad niivõrra nürineda, et see tarvitamiseks peagi kõlbmatuks muutub, sest nende poole- ja ühemeetriliste pikkusmõõtude suhtes oleksid, määruse kava kohaselt, lubatud maksimaalsed eksed vastavalt ainult 0,1 ja 1 mm., mis selleks on liig väikesed suurused, kui pealegi veel arvesse võtta temperatuuri mõju metal-

list pikkusmõõtude peale teatavatel aastaajadel.

Nagu selgunud, pooldab ettevõtjaskond pea üksmeelselt venesüsteemiliste mõõduabinõude asemel meetrisüsteemiliste mõõtude maksmapanemist. Ja on loomulik, et kaubandus-tööstuskoja, kui selleks kõige kompetentsema asutuse, ülesanne on, tegutsedes käsikäes vastavate ametasutustega, kaasa aidata reformi kõige otstarbekohasemaks läbiviimiseks.

„Kaalude, vihtide ja mõõtude määruse“ kava arvesse võttes oleks väga soovitatav, et ettevõtted juba 1928. aasta alul aegsasti meetrisüsteemiliste mõõtudega endid varustama hakkaksid, kuna üleminek praeguselt süsteemilt meetrisüsteemile ühe-kahe kuu jooksul tehniliselt võimatu on. Riigi Proovikoja andmetel oli 1927. aasta keskel riigi piirides tarvitusel olev tembeldatud venesüsteemiliste mõõduabinõude üldarv umbes 162.000, neist 125.000 vihti, 33.000 õnes- ja 4.000 pikkusmõõtu. Samasuguse arvu mõõduabinõudega tuleb meil ka meetrisüsteemiliste mõõtude peale üle minnes arvestada, mis kõik ühe aasta jooksul valmistatud ja proovitud peavad saama. Mis puutub kaaludesse enestesse, siis on seni tarvitusel olevaid lauakaale võimalik muutmata kujul ka meetrisüsteemi korral kasutada, kuna aga detsi-

*) Kõrvalekaldumine täpsest mõõdu suurus-
sest.

maalkaalude edaspidine ära kasutamine nende õlgade uue jaotuse läbiviimisega võimalikuks saab.

Meie suuremad kaalude- ja mõõtude-tööstused asuvad Tallinnas ja Tartus, osalt aga ka Pärnus. Arvestades tööhulgaga ning kaaluvabrikute praeguse tööviimega, tuleks meetrisüsteemilisi mõõduabinõusid töösturitel valmistada: Tallinnas umbes 55.000 vihti ja 20.000 õnes- ja pikkusmõõtu, Tartus — 60.000 vihti ja 12.000 õnes- ning pikkusmõõtu, Pärnus — 10.000 vihti ja 1.500 õnes- ning pikkusmõõtu, Narvas — 2.500 õnesmõõtu ja Valgas — 2.000 õnesmõõtu. Mõõttude valmistamine ülaltoodud arvul läheb maksma umbes 25.000.000 mk. ja oleks väga soovitatav, et võimalikult kogu see töö kodumaa tööstuse kätte langeks, kes juba nüüd peaks loobuma veneaegsete mõõduabinõude valmistamisest ja meetrimõõte valmistama hakkama. Kaaluvabrikute võistlusvõime tõstmiseks on tingimata vaja neile krediiti võimaldada, kui ei taheta välismaa kaaludega meid üle ujutada lasta, mis pealegi kvaliteediti sugugi paremad pole.

Tööstuse poolt valmistatud mõõduabinõud tembeldataks kohtadel Riigi Proovikoja poolt, tarvidust mööda, iga kuu-kahe järele, kus nad siis sellekohaste firmade kaudu müüjale läheksid ning agentide poolt maal levitatakse. Venesüsteemiliste vihtide ja mõõtude ümbermuutmine meetrisüsteemilisteks mõõduabinõudeks võib sündida ainult nende ümbervalamise teel, kuna ekslik on arvata, et Riigi Proovikoda vanasüsteemilisi mõõtusid meetrisüsteemilisteks ümber tembeldataks. Mis puutub aga praegu tarvitusel olevatesse pudelitesse, siis on neid ka edaspidi võimalik kasutada ja nimelt sel viisil, et ettevõtja pudelimahu pudelile kleebitaval etiketil või pudeli külgedel vastavas meetrimõõdus ära tähendab.

Praegu on keskmistes ärides tarvitusel vihid, komplektides 1 sol. kuni 10 nl. (kokku 12 tükki), kuna edaspidi suurem osa vihte komplektides 5 gr. kuni 5 klgr. (5, 10, 20, 20, 50, 100, 200, 200 ja 500 gr., 1, 2, 2 ja 5 klgr. — kokku 12 kuni 14

tükki) tarvitus läheb; pikkus- ja õnesmõõte läheb vastavalt kõige enam tarvitus $\frac{1}{2}$, 1 ja 2-meetrilisi, ning $\frac{1}{2}$, 1, 2, 5, 10, 20 ja 50-liitrilisi. Kuivade ainete mõõtmiseks tarvitataivate mõõduabinõude kõrgus ja läbimõõt peavad olema võrdsed, kuna vedelate ainete mõõtmiseks lubatud mõõtude kõrgus peab olema pool suurem nende läbimõõdust. Kuivade ainete, nagu kartulite, õunte jne. müüki vedelate ainete müügiks määratud mõõduabinõudes ei saa kuidagi õigeks pidada, kuna aine, niiviisi mõõdetult, omas mahus tunduvalt kaotab.

Meetrisüsteemiliste mõõtude tarvitusele võtmisega, nagu harilikult iga sellelaadilise uuenduse läbiviimise juures, tuleb teha teatud jõupingutusi, et seejuures ära hoida igasuguste väärnähtuste tekkimist, nagu seda on vahaeag äritegevuses, elukalliduse tõus, tüssamisid jne. Seepärast on hädatarvilik, et ärid meetrisüsteemile üle läheksid järk-järgult, s. o. veel enne määruse jõusseastumist; ainult niiviisi ei kutsuks selle maksma hakkamine meie majanduselus takistusi esile. Tarvitajaskonna huvides aga on, et igalpool, kus temal kaalude ja mõõtudega tegemist tuleb teha, erilised tabelid ruumides nähtaval kohal üles seatud oleksid, mille abil igapähe oleks võimalik mõõtude ja hindade ümbersuhtumises orienteeruda.

Kui seni tarvitusel olevateks tähtsamate mõõtude algüksusteks nael, toop või arssin ja küünar olid, siis on nendeks edaspidi meetrisüsteemi järele kilogramm, liiter ja meeter; toome allpool nende mõõduüksuste umbkaudse ümberarvestuse:

$\frac{1}{4}$ naela	=	100 grammi
$\frac{1}{2}$ „	=	200 „
1 „	=	400 „
$1\frac{1}{4}$ „	=	$\frac{1}{2}$ kilogrammi
$2\frac{1}{2}$ „	=	1 „
1 puud	=	16 „
1 arssin	=	71 sm.
1 küünar	=	53 „
1 toop	=	$1\frac{1}{4}$ liitrit.

O. I.

Kümme aastat Eesti majanduslikus elus.

24. veebruaril 1928. a. pühitseb Eesti oma riikliku iseseisvuse juubelit. Kui 1918. aasta lõpul Saksa okupatsiooniväed maalt lahkusid ja laastatud maa seisis sõja eel Nõukogude Venega, oli Eesti majanduslik seisukord loomulikult äärmiselt raske. Rahutegemise järel tuli alata majanduse ülesehitamist ilma kapitalita ja nimetamisvääriliste krediitvõimalusteta. Kui jälgida aastaid sellest ajast praeguseni, siis peame

konstateerima, et töö, mis on tehtud Eestis selle võrdlemise lühikese aja jooksul, väärib täielist tunnustust, seda enam, et Eestil tuli teha seda tööd ilma välisabita ainult oma jõul ja seejuures ennast ka uute olude kohaselt ümber korraldada, kuna suure Vene tagamaa müügiturg oli langenud. Mõned allpooljärgnevad arvud kõneleagu sellest, mis tähendatud perioodil rahanduse ning majanduse alal on kätte võidetud.

Esimestel riigi iseolemise aastatel oldi sunnitud rahavajadust katma paberraha trükkimisega. Riigi majapidamine 1918.—1921. a. tekitas puudujäägi ümmarguselt 2.600 miljonit marka. Alates 1922. a. püsib riigi eelarve tasakaalus, veel enam, — 1922.—27. a. on riigi majapidamine annud ülejääki kogusummas umbes 2500 miljonit marka.

1919. aastal oli paberraha ringvoolus 16,5 miljonit marka, praegu ulatub selle summa 4000 miljoni marga peale, kusjuures inflatsioon juba lõppes 1922. aasta alul. Siis õnnestus ka Eesti marka stabiliseerida, kuigi hiljem (1924. a.) tekkisid uued kõikumised, et teha aset 1925. a. alul uuesti ja seekord juba lõplikule stabiliseerumisele.

1921. aasta keskelt peale on meie pankade kogubilanss 4800 miljoni marga pealt tõusnud 15.800 miljoni marga peale 1927. a.; hoisummad sama aja jooksul on kasvanud 1000 miljoni pealt 3500 miljoni marga peale.

Väliskaubanduse üldläbikäik 1921. aastal ulatus 6770 miljoni marga peale ja aastal 1926 oli see juba kasvanud 19.200 miljoni marga peale. Väliskaubanduse bilansi passiivsus 1921. aastal ulatus 2200 miljoni marga peale; nüüd (1927. a.) on see umbes kolm korda suurenenud üldläbikäigu juures muutunud 600 miljoni margaliseks aktiivsuseks.

1921. aastal eksporteeriti kokku 128 tonni võid, aastal 1926 aga 8691 tonni. Vastavalt väliskaubandusele on kasvanud ka raudtee transport. Nii transporteeriti 1921. a. 1.170.000 tonni kaupu, aastal 1926 aga oli transporteeritud kaupade koguraskus 1.710.000 miljonit tonni.

Eriolist arengut ilmutab meie tööstus. 1921. aastal oli Eestis 162 suur-, 462 kesk- ja 376 väiketööstust. Nüüd on tõusnud suurtööstuste arv 235, kesktööstuste arv 960 ja väiketööstuste arv 1761 peale. Suurtööstuste produktsiooni koguväärtus, mis oli 1922. aastal 2,8 miljonit £, on nüüd 1927. a. kasvanud ümmarguselt 7,0 miljoni Inglise naela peale.

Kuigi näib, nagu oleks arenemine mõnelgi majanduslikul alal Eestis sündinud võrdlemisi aegamööda, siis ei tohiks meie mitte unustada, mis juba alul öeldud, et kogu ümberkorralduse protsess nende aastate jooksul tuli läbi teha ainuüksi oma jõul, ilma ühegi abita väljaspoolt. Alles viimastel aastatel pöördus välisriikide tähelepanu meie noore, kangelaslikult oma majandust ülesehitava riigi poole ja kõige uuemad nähted meie majanduses — välislaenu realiseerimine Rahvasteliidu toetusel ning välismaa kapitali juurevool meie tööstusse — on tunnusteks, et aastaga 1928 Eesti majanduse ajaloos algab uus ajajärk, millele võime usalduse ning hea lootusega vastu minna.

1927. majandusaasta tulemusi.

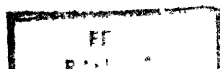
Välislaen. Väliskaubandus 11 kuu jooksul. Tööstus.

Eesti majandusliku elu arengut möödunud 1927. aastal võime rahuldustundega nimetada normaalseks. Kuigi juba 1925. a. üle saades raskustest valuutaturul algas kavakindel majanduslik ülesehitamine, olid 1924. kriisiaasta järelmõjud ometi seevõrra rasked, et esijoones suudeti kõrvaldada vaid varemalt tehtud vead, kuna majanduselu konsolideerimine ja õieti ülesehitav tegevus täies ulatuses võis alata alles 1926. aastal. Ühtlasi vähenes ka meie majanduselul lasuv surve, varemalt tehtud eeltööd põhjustasid edukat arengut kõigil majandusliku elu aladel ja algav tervenemine tõstis välismaa huvi meie majanduselu vastu, mis omasoodu tekitas jälle väliskapitali juurevoolu.

See 1926. aastal igal alal avalduv tervenemise protsess on järgneval 1927. aastal edasi arenenud ja annud meie majandusesel rõõmustavaid resultaate. Juhtivate jõudude tähelepanu majandusalal oli juhitud esijoones sellele, et ül-

dist majanduselu alust kindlustada ning jõude sellel alal koondada. Tähtsaim samm selles sihis läinud aastal oli kahtlemata välislaenu realiseerimine 1.350.000 Inglise naela suuruses. Selle läbiviimine välismaa rahaturul eriti soodsatel tingimustel oli kindlaks tõenduseks, et Eesti püüded oma majandust korraldada välismaal täielist tunnustamist on leidnud. Tähtis seejuures oli asjaolu, et peale laenu realiseerimist väliskapital Eesti vastu elavat huvi hakkas tundma. Sellest momendist, mil laen Rahvasteliidus otsustati, on väliskapitali juurevool Eestisse tunduvalt suurenenud, osalt pikaajaliste krediitide näol, mis meie majandusesel oma mõju ei jäta avaldamata.

Samal ajal on ka Eesti Panga seisukord oluliselt tugevnenud, kuna ta püüdmised, maksuvahenditele kindlat alust luua, täide on läinud. Ringvoolus oleva raha hulk 1. jaan. 1927. a. oli ümmarguselt 3300 miljonit mk., mille kate kul-

las ja välisvaluutas ulatus 43% peale. Suurenenud nõudmisel ulatus ringvoolus oleva raha hulk aasta lõpul 4000 milj. marga peale, misjuures aga katte protsent mitte ei langenud, vaid koguni tõusis 50% peale. Eesti marga kurss oli, samuti kui kahel eelmiselgi aastal, muutumatult stabiilne, nii et 1924. a. makmapandud „kuldkroon“ majanduselus vaevalt tarvitamist leidis.

Kui nüüd rahaturul on täiel määral läbi viidud tervenemine, siis on siin esijoones kaasa mõjunud kodanikud oma produktiivse tööga. Väliskaubanduse andmed on meile selle kohta kõige kindlamaks tõenduseks, et Eesti kui produtseeiv maa on ikka rohkem ja rohkem tunгинud maailmaturule. Väliskaubanduse arengut möödunud aasta 11 kuu jooksul näitab kujukalt alljärgnev tabel: (miljonites markades.)

	Sissevedu	Väljavedu	+ —	Läbikäik
1925 (11 kuud)	8873	8660	—213	17.533.—
1926 „	8705	8788	+ 83	17.493.—
1927 „	8850	9528	+678	18.378.—

Nii tõusev läbikäik kui ka kasvav väliskaubanduse aktiveet näitavad meie majanduse arengu protsessi. Ekspordi arvude lähemal vaatlemisel näeme, et väljaveo kasvu on põhjustanud kodumaa produktiooni tõus. Erilisel kohal seisab siin põllumajandussaaduste eksport, mis praegu teeb suuri edusamme oma arenemisteel. Võrreldes 1926. aastaga on võieksport 1. a. umbes 15% võrra kasvanud, ulatudes 25% peale kogu meie väljaveost. Samuti tunduvalt on kasvanud pekoni väljavedu (võrreldes eelmise aastaga on ta tõusnud kahekordseks) seepeale vaatamata, et pekonsigade kasvatus meil on alles

algastmel. Pealegi ei olnud lõikus ei 1926. ega ka 1927. a. kuigi rahuldav ebasoodsate ilmade tagajärjel, mis viljakasvu takistasid.

Impordi arvude analüüs näitab, et sissevedu summaliselt väga vähe on tõusnud, küll on aga olnud muutusi üksikutes sisseveetavate kaupade gruppides. Nii on tunduvalt vähenenud toiduainete sissevedu, mis näitab oma leivavilja produktiooni kasvu. Seevastu on aga tõusnud tööstuses tarvisminevate toorainete, masinate ja põllutööriistade sissevedu. Ühtaegu on tõusnud ka tekstiilsaaduste sissevedu, mis kindlalt näitab, et kodanikkude maksujõud on kasvanud.

Kapitalituru seisukord on läinud aastal teataval määral soodus olnud ka tööstusele, kuna meil võimalus oli pankade vahetlitsusel luua ühendusi välismaa rahaasutustega. Ikka teravamaks muutuv võistlus ilmaturul annab end tunda ka Eesti tööstuses, kes peab kulutama suuri summasid uute müügiturgude leidmiseks. Need püüded on osalt läinud täide, nii et suurteostused sunnitud ei olnud oma produktiooni vähenedama. Masinavabrikud, mis viimastel aastatel kannatasid turgude puudumisel, on saanud läinud aastal suuremaid tellimisi sise- ja välismaalt. Tekstiiltööstus võis isegi suurendada oma tööliste arvu ja eksporti, kuigi eelmisel aastal Vene tellimised langesid. Puutööstusele oli konjunktuur soodus, saeveskid töötasid kasuga ja võivad oma sisseseadeid täiendada. Paberitööstus töötab nagu ikka täie auruga, kuigi raskuspunkt on eksport-tselluloosi valmistamise peale üle kantud, kuna paberikaubandus kannatas ebasoodsa konjunktuuri all.

Ka provintsis alaneb raha protsent.

Nagu teada, on seni provintsis laenu- ja hoiuprotsendid olnud üldiselt kõrgemad, kui Tallinnas. Möödunud aastal alanesid laenuprotsendid järkjärgult ka provintsis ja hakkasid lähenema Tallinna normidele. Hoiusummade pealt maksetavates protsentides ei olnud aga märgata tunduvalt muudatust; eriti mõnes suuremas provintsilinnas püsisid kõrged hoiuprotsendid.

Provintsisist saadud teadete järele on nüüd peaaegu igalpool alates 1. jaanuarist 1928. a. alandatud nii laenu- kui ka hoiuprotsentmääri. Allpool toome teateid suuremate provintsilinnade kohta.

Kõige madalamad normid on Pärnus (ka varem on Pärnu seisnud oma normide poolest Tallinnale kõige lähemal). Laenude pealt võetavate %% ülemmäärad (ühes komisjoniga) on

järgmised: vekslidiskont kuni 3-kuise tähtajaga — 13%, üle 3-kuise tähtajaga — 13½%, kontokorrentarvel — 14% aastas. Hoiusummade pealt aastase tähtajaga maksetakse 9% ja kuude viisi kuni 8%, jooksva arvel aga — 6%.

Tartus sellevastu on hoiusummade pealt maksetavad protsendid ikka veel tunduvalt kõrgemad.

Tartu pankade omavahelise kokkuleppe järele (sellest kokkuleppest on eemale jäänud ainult 2 väiksemat ühispanka) hakkasid Tartus maksma alates 1. jaanuarist k. a. järgmised normid:

Hoiusummad tähtajalisel arvel — kuni 11% ja jooksva arvel 7—9%. Laenude pealt võetakse mitte üle 14% p. a

Viljandis on 1. jaanuarist k. a. alandatud hoiuprotsente järgnevalt: tähtajalised hoiusummad 9—10%, eritingimustega hoiusummad — 8%, jooksvad arved — 6%. Laenuprotsendi ülemääraks on seal 15% p. a., millist normi kavatakse alandada 1. aprillist k. a. 14%-ni.

Valgas makstakse kindla tähtajaga hoiusummade pealt kuni 11%, kuna eritingimustega hoiusummade pealt 7—9%, hariliku jooksva arve pealt aga — 6%. Lühiajaline diskont (kuni 3-kuise tähtajaga) tehakse 14%-ga, pikema tähtajaga diskont — 15%-ga; kontokorrentarvel võetakse 15%.

Võru linnas ja maakonnas asuvate pankade vahel on saavutatud kokkulepe, mille järele 1. jaanuarist 1928. a. makstakse tähtajaliste hoiusummade pealt kuni 11% ja jooksvate arvete pealt 6—8%, kuna laenude pealt võetakse mitte üle 14%. Sellest kokkuleppest on eemale jäänud ainult Antsla laenu- ja hoiuühisus, kelle protsentmäärad tunduvalt kõrgemad.

Narvast, kahjuks, puuduvad veel kindlad tea-

ted. Seni aga oli seal suuremates kohalikes rahaasutustes laenuprotsendi ülemääraks 15%.

Rakveres on viimaste teadete järele hoiuprotsentide asjas saavutatud kokkulepe, mille järele seal alates 1. jaanuarist k. a. on maksuma pandud samasugused normid, kui Tallinnas, ja nimelt: hoiusummad aastase tähtajaga — 9% ja 6-kuise tähtajaga — 8%, jooksev arve — 6%. Laenuprotsendi ülemäär on 1. jaan. s. a. kuuldavasti 14%.

Eelpooltoodud andmetest on näha, et % alanemise tendents avaldub igalpool. Sealjuures äratab tähelepanu asjaolu, et eriti visalt sünnib hoiusummade pealt maksetavate protsentide alanemine Tartus, kus makstakse tähtajalisel arvel kuni 11% ja jooksva arvel kuni 9%. Viimane norm on kõige kõrgem Eestis ja tervelt 3% võrra kõrgem kui Tallinnas. Seda tuleb seletada pangaasutuste rohkusega Tartus ja sellest tingitud suure võistlusega hoiusummade pärast. Kuid laenuprotsendi alandamine sünnib arvatavasti Tartu panku hoiuprotsentmääri mõne aja pärast uuesti võtma revideerimisele.

Tallinna Krediit Pank ja Põhja Pank ühinenud.

Juba mõnd aega on toonitatud pankade rohkust ja tunnistatud soovitavaks, et pangad koonduksid. Nüüd on kaks suuremat aktsiapanka, Tallinna Krediit Pank ja Põhja Pank, ühinenud, mis sündis sel teel, et Tallinna Krediit Pank võttis üle Põhja Panga aktiva ja passiva, õigused ja kohustused Põhja Panga 1. oktoobri 1927. a. bilansi alusel.

Kahe suure panga ühendamine ei ole sugugi kerge, mida tõendab asjaolu, et läbirääkimised mõlema panga vahel kestsid pikemat aega. Enne küsimuse otsustamist võeti Põhja Panga aktiva ja passiva üksikasjalisele hindamisele, kusjuures portfelli ümberhindamine sündis vastastikusel kokkuleppel. Selle tulemuseks olid suuremad mahakirjutused. Nii oli Põhja Pangal enne ümberhindamist omakapitale (põhi-, tagavara- ja kustutuskapitalid) 76 miljonit marka. Ümberhindatud bilansi järgi jäi omakapitali kõigest 9 miljonit marka, milline summa Tallinna Krediit Panga poolt Põhja Panga aktsionäridele tasutakse. Vastavalt mahakirjutustele kannatavad muidugi Põhja Panga aktsionärid kahju, milline asjaolu aga lahendub märksa kergemalt selle tõttu, et suuremad aktsionärid loobusid täielikult aktsiate eest neile kuuluvast tasust. See annab Tallinna Krediit Pangale võimaluse mak-

sa vähematele aktsionäridele 1,87 krooni (187 marka) sularahas iga Põhja Panga aktsia eest nominaal 250 marga väärtuses ehk 27 aktsia vastu anda ühe uue Tallinna Krediit Panga aktsia 50 krooni (5000 m.) nominaal väärtuses. Nõnda saavad vähemad aktsionärid umbes kolmveerand Põhja Panga aktsiatesse mahutatud rahast tagasi.

Ühenduses sellega otsustas Tallinna Krediit Panga aktsionäride peakoosolek suurendada panga põhikapitali 1,5 miljoni kroonini (150 miljonit marka), s. o. 300.000 krooni võrra (30 miljonit mk.), ehk küll Põhja Panga ülevõtmiseks oleks jätkunud suurendamisest 90.000 krooni võrra (9 miljoni mk.).

Ühinemisega läksid üle Tallinna Krediit Pangale ka Põhja Panga 8 osakonda ja nimelt: Abjas, Antslas, Hiiu-Keinas, Jõhvis, Tartus, Türil, Viljandis ja Võrus, missugused jätkavat oma tegevust Tallinna Krediit Panga osakondadena. Põhja Panga ülevõtmisega omandas Tallinna Krediit Pank ka senised Põhja Panga kinisvarad: senise Põhja Panga peakontori hoone S. Karja tänaval, majad ja aidad Uuel tänaval ja osakondade majad Jõhvis ja Abjas.

Seega luuakse Tallinna Krediit Pangast üks tugevam pank laialdase tegevuspiirkonnaga,

kuna panga senine tegevus piirdus peaaegselt Tallinnaga (Tallinna Krediit Pangal oli seni kõigest 3 osakonda ja nimelt: Haapsalus, Narvas ja Nõmmel). Seda sammu, mis kahtlemata aitab kaasa meie rahaasjanduse saneerimisele, peab

igatahes soojalt tervitama. See on teostunud esimene suurem pankade fusion Eestis. — Huvitav on veel ära märkida, et see sündmus ühte langeb aja poolest rahareformi läbiviimise ja Eesti Panga ümberkorraldamisega.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Kaubandus-tööstuskoja laevasõidu sektsiooni üldkoosoleku poolt 2. dets. vastu võet. otsused:

1. Jääklausi küsimus.

Sektsiooni täiskogu protesteerib kõikide laevaomanikkude nimel Saksa kinnitusseltside keskseltsi poolt Tallinna ja Paldiski sadama kohta maksuma pandud jääklausi vastu, mis ei vasta Tallinna ja Paldiski jäätakistuste määrale ning riivab tunduvalt nende sadamate ja Eesti merikaubanduse ja laevasõidu huve.

Täiskogu paneb ette Kojal energilisi samme astuda, et see ebaõige jääklausi Tallinna ja Paldiski suhtes muudetakse. Täiskogu paneb ette kaalumisele võtta küsimust kasko- ja prahikinnitustest loobumisest Saksa seltsides, kuni klausl pole muudetud.

Täiskogu annab tõsise tähenduse Eesti laevade kinnitustingimuste raskusele, mis Eesti kinnitusseltside poolt praktiseeritakse. Palub sektsiooni bürood kinnitamise küsimus igakülgele läbiarutamisele võtta, mille eesmärgiks oleks kinnitustingimuste viimine teiste riikide tasapinnale.

2. Laenuid laevasõiduks ja maksud.

a) Täiskogu juhib jälle kõige energilisemalt tähelepanu, et kodumaa kaubalaevastiku arenemise küsimus on tihedas kontaktis krediidi küsimuse lahendamisega.

Täiskogu loeb minimaalseks nõudmiseks, et krediidi alal riigi poolt läbi viidaks need nõudmised, mis riigi majandusnõukogu oma otsustes 15. III ja 1. IV 1926. a. vastu võttis.

Pikalaenu pangas peaksid laevasõidu huvid nende otsuste kohaselt täitmist leidma, eriti laenu prots. mitte üle 6%.

b) Täiskogu loeb tungivalt vajaliseks, et laevasõidu laenufondi 1928. a. eelarves või lisa-eelarves 1927. a. eest määrataks vähemalt 50 milj. mk.

c) Täiskogu loeb vajaliseks, et laevaliinide toetusfondi määrataks 1928. a. eelarves 5 milj. mk. ning et liinide toetusmäärused ümber korraldataks vastavalt sektsiooni poolt vastuvõetud põhimõtetele.

d) Tempelmaksude küsimuses loeb täiskogu tungivalt soovitavaks, et meie laeva ostu-müügi või kinnistuse operatsioonid või laevade tegevus ei oleks raskemalt koormatud kui võistlaval välismaal, milleks peaksid vähemalt täitmist leidma riigi majandusnõukogu otsused 15. III ja 1. IV 1926. a., samuti on tarvilik, et see ka sisevete kohta oleks maksev. Uues tempelmaksu seaduses tuleks see tingimata läbi viia.

e) Laevaomanikkude maksustamise alal loeb täiskogu, et ei ole mingisugust põhjust nende maksusoodustuste likvideerimiseks, mis maksuma pandi dets. 1925. a. seaduses ning tarvilikuks tunnistati riigi majandusnõukogu otsustes 15. III ja 1. IV 1926. a.

Kuna uus juriidiliste isikute maksustamise seadus kaotab need soodustused ja vahe laevasõidu ja teiste ettevõtete vahel, juhib täiskogu kõige energilisemalt tähelepanu selle peale, et sarnane maksupoliitika muutmine maksude raskendamise suunas ei ole sugugi kooskõlas selle majandusala seisukorraga ning viimasel ajal maksupoliitikas võetud suunaga.

Täiskogu palub sektsiooni kõige energilisemaid samme astuda, et uues juriidiliste isikute maksustamise seaduses laevasõidu maksustamise soodustus senises vahekorras alles hoitaks.

3. Laevasõidu sektsiooni laiendamise küsimus.

Kuna laevasõidu sektsioonil tuleb loomulikult töötada üldiste merikaubanduse ja transpordi küsimuste alal, kordab sekts. täiskogu juba 1926. a. tehtud ettepanekut, et Kaubandus-töös-

tuskoja seadust nii muudetak, et laevasõidu sektsiooni kuuluksid valimise kui ka maksude suhtes laevasõidu ettevõtted juriidilised isikud, laevamaakerid, laevade speditiooni ja stouimärid ja päästeseltsid.

4. Lootsimise küsimus.

Sektsiooni täiskogu leiab, et lootimine Eesti vetes, eriti Muhu väinas ja sissesõidul Tallinna, Pärnu ja Narva-Jõesuu sadamatesse, jääks en disel alusel vabatahtlikuks.

5. Meriseadused.

Meriseaduste alal leiab sektsiooni täiskogu, et meie kaubalaevastiku arenemise seisukorda arvesse võttes soovitav ei ole, et esimesele kohale seatakse sotsiaal-seadused laevasõidu alal, mis praegust majanduslikku rasket seisukorda veelgi raskendavad.

Täiskogu leiab, et teiselt poolt tungivalt on soovitav, et meresõidusse puutuvad seadused, eriti: dispashõõriseadus, veolepingute ja konosementide, laevakinnituse, päästmise ja abiandmise, laevade asiõiguse ja laevaomaniku vastutuse piiramise seadused võimalikult kiires korras teostataks.

6. Kaubandus-tööstuskoja õiguste maksmapanek, koja eksperdid.

Sektsiooni täiskogu konstateerib, et vaatamata täiskogu läinud aasta otsuse peale seni Koda ei ole suutnud maksta panna oma õigusi paljudel aladel, nagu: esindajate nimetamise mitmetesse asutustesse, kaubanduslike kommete selgitamisel ja registreerimisel, vahekohtu

korraldamisel j. t. Eriti on aga soovimata, et seni lahendamata on vahekorrad Koja ja Börsikomiteede vahel, mis omavahelises korralduses palju soovimata nähtusi on ellu kutsunud.

Täiskogu näeks, et Koja ja meie majandusringkondade huvides need küsimused esimeses järjekorras lahendamisele võetaks.

Sadamaekspertide asjus leiab täiskogu, et Koja poolt valitud ekspertidel on vastavatel aladel õigus tegutseda igal juhul, kui nende poole pöördakse, nagu seda Koja seadus ette näeb.

Täiskogu palub kaalumisele võtta Koja juures vannutatud ekspertide instituudi asutamist ning ekspertide tegevuses vastavate takside määramist.

7. Venemaalt tagasisaamata tonnaash.

Täiskogu konstateerib, et seni on ikka veel lahendamata 11.000 reg.-tn. eraisikute laevade tagasisaamine Nõukogude Venemaalt, mis Eesti kaubalaevastikku, võrreldes Läti ja Soomega, kus need küsimused lahendatud, väga nõrgendab.

Peaks esinema vabariigi valitsuse ees ettepanekuga, et küsimus viimaks otsustamisele võetaks.

Sektsiooni peakoosolek leiab, et Pärnu kaubanduse ja tööstuse huvid nõuavad, et juba eeloleva navigatsiooni alul võetaks ette Pärnujõe süvendamine linna ja lennukisadama vahel, et võimalus oleks laevadel Waldhofi vabriku kohal olevast madalikust üle saada.

Palub selleks sektsiooni bürood kõige kindlamaid samme astuda.

Laevasõidu ringkondade märgukiri vabariigi valitsusele.

Kaubandus-tööstuskoja laevasõidu sektsiooni algatusel on Koda saatnud märgukirja vabariigi valitsusele tähelepanu juhtides, et riigikogu erikomisjonis vastuvõetud tempelmaksu seaduse normides on mitmes osas laevasõidu tehingute tempelmaksud tõstetud, rääkimata, maksude ühtlustamise otstarbel välismaaga, teatavate normide alandamisest, nagu nõudis riigi majandusnõukogu. Kodumaa laevasõidu arenemise huvides palutakse vabariigi valitsust, et vähemalt tähtsamates normides riigikogu pleenumis muudatused läbi viidaks, kuna vastasel juhtumisel see majandusala tähtsalt kaotaks.

Samuti on Koja poolt esitatud märgukiri rahaministrile, kus palutakse, et laevasõidu lae-

nude pealt, mis Eesti Panga nõukogu ja valitsuse otsusel olid arvestatud 6%-ga, ei tõstetaks protsenti Pikalaenupanka laenude ülekanamisel, samuti kui võimaldataks uusi laenusid 6%-ga, kuna välisvõistluse tõttu ning muu kaitse puudumisel raske oleks muidu edukalt võistelda välismaa laevadega, kus veelgi odavam krediit tarvitada.

Märgukirjad anti Koja laevasõidu sektsiooni ja laevaomanikkude ühingu esindajate poolt isiklikult edasi hra riigivanemale laupäeval, 7. jaanuaril. Härra riigivanem lubas omalt poolt kõik teha, et selle majandusala arendamise tingimused saaksid riigi poolt niisugused, et oleks võimalik kaubalaevastiku edukas töö.

K.-t.-koja V sektsiooni täiskogu koosolek,

8. jaanuaril 1928. a.

8. jaanuaril s. a. pidas V sektsiooni täiskogu oma koosolekut. Paevakorras oli peale sektsiooni tegevuse ülevaate tähtsamateks punktideks: Sektsiooni büroo liikmete valimine, meistrite, sellide ja tööstusõpilaste seadus ja V sektsiooni alajaotuste kava läbivaatamine.

I.

Sektsiooni sekretär hr. Huik kandis ette eelmiste koosolekute protokollid, mis sektsiooni täiskogu poolt kinnitati.

II.

Sektsiooni esimeheks valiti hra K. Mikita ja büroo liikmeteks hrad V. Kesker ja O. Zim mermann.

III.

Meistrite, sellide ja tööstusõpilaste seaduse küsimuses refereeris sekts. sekretär hr. Huik neid põhimõttelikke muudatusi, mis tööstusnõukogu poolt tähendatud seaduseelnõus tarviliseks tunnistati ette võtta. Kuna siin tegemist kolme iseseisva seaduseelnõuga (üks on välja töötatud K.-t.-koja, teine haridus- ja kolmas töö- hoolakandeministeriumi poolt), siis moodustati tööstusnõukogu poolt tähendatud seaduseelnõude ühtlustamiseks erikomisjon, kes oma töö lähemal ajal lõpetab. Kui tööstusnõukogu seaduseelnõu kolmandal ja lõpulikul lugemisel vastu võtnud, avaldame selle „Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ täielikult.

IV.

Sektsiooni täiskogu poolt vaadati läbi ja tunnistati peale mõne tähtsusetu muudatuse V sektsiooni alajaotuste kava — töösturite kogude põhilased — vastuvõetavateks järgmises redaktsioonis:

„Töösturite kogud“.

§ 1. Töösturite kogud on V sektsiooni nõuandvad organid. Sektsiooni täiskogu sellekohase otsuse põhjal võib kogusid ellu kutsuda igas kaubandus-tööstuskoja valimisjaoskonnas ühe igal tööstusalal.

§ 2. Kui teatavas valimisjaoskonnas mõnel tööstusalal vähem kui 7 ettevõtjat, siis ei kutsuta valimisjaoskonnas iseseisvat kogu selle ala jaoks ellu, vaid arvatakse ettevõtjad sellelt alalt sektsiooni täiskogu otsuse põhjal mõne sugulusalal kogu liikmete hulka.

§ 3. Kogu liikmeteks loetakse kõiki Koja V sektsiooni valijaid, kes elavad vastavas vali-

misjaoskonnas ja peavad tööstusettevõtet sellel alal, millise tööstusala jaoks kogu ellu kutsutud.

Töösturid, kes peavad või pidanud vastaval tööstusalal ettevõtet, kel aga puudub Koja V sektsiooni valimisõigus, võivad kogu peakoosolekutest sõnaõigusega osa võtta kogu juhatuse nõusolekul.

§ 4. Kogu asjaajamine sünnib kodukorra alusel, mida kogu peakoosolek heaks kiitnud ja sektsiooni täiskogu kinnitanud. Kogu kodukorras nähakse ette kogu vahekorraldamine sektsiooniga.

§ 5. Kogu ülesandeks on:

- 1) arvamiste ja soovide teatamine V sektsioonile oma tööstusala tarviduste kohta ja arvamiste avaldamine nende küsimuste kohta, millede selgitamise sektsioon kogudele teeb ülesandeks;
- 2) oma tööstusala kohta teadete ja andmete kogumine;
- 3) oma tööstusalalt asjatundjate juhatamine sektsioonile;
- 4) kursuste korraldamise küsimuste algatamine oma tööstusala õpetamiseks, samuti oma liikmetele täienduskursuste korraldamise küsimuste algatamine.

§ 6. Kogu organid on: 1) peakoosolek, 2) juhatuse.

§ 7. Kogu peakoosolek kutsutakse kokku: 1) kogu juhatuse valimiseks, 2) kogu juhatusele juhtnõuandmiseks, 3) eelmise aasta tegevuse kinnitamiseks ja eeloleva tegevusaasta kava vastuvõtmiseks.

§ 8. Kõiki kogu ülesandeid, välja arvatud need, mis kogu peakoosoleku erikompetentsi kuuluvad, teostab kogu juhatuse.

§ 9. Peakoosolek on otsusevõimeline kokkutulnud liikmete arvu peale vaatamata. Peakoosoleku kutsed ühes päevakorraga saadetakse kogu juhatuse poolt vähemalt üks nädal enne kõigile kogu liikmetele kätte, või teatatakse koosoleku kokkukutsumisest kuulutusega kohalikus ajalehes. Küsimuste arutamine ja otsuste tegemine kogu peakoosolekul sünnib kodukorra alusel.

§ 10. Kogu peakoosolekuid kutsutakse kokku kas kogu juhatuse või sektsiooni büroo poolt.

§ 11. Kogu valib omale peakoosolekul kogu vanema ja kaks tema abi, kes kogu juhatuse moodustavad. Juhatuse liikmed valitakse üheks aastaks. Ühtlasi valib peakoosolek ka juhatuse liikmete kandidaadid.

§ 12. Peakosolek või juhatus võivad valida komisjone iseseisvate küsimuste arutamiseks. Komisjoni liikmeid võib kutsuda ka väljaspoolt kogu.

§ 13. Kogu juhatuse liikmed täidavad oma ametikohuseid tasuta, auametina.

§ 14. Kogu asjaajamise kulud kaetakse vabatahtlikkudest maksudest ja V sektsiooni büroo korraldusel sektsiooni eelarves selleks ettenähtud summadest. Sektsiooni bürool on õigus

igal ajal kogu juhatuselt nõuda aruandeid äraarvatavate summade kohta.

§ 15. Kogu likvideeritakse kas kogu peakosoleku või sektsiooni täiskogu otsuse põhjal.

Edasi otsustas sektsiooni täiskogu tarvilikuks kohtade peal peale töösturite kogude üksikutel aladel ellu kutsuda veel töösturite keskogud, mille põhimääruste väljatöötamine tehti ülesandeks sektsiooni büroole täiskogu poolt ülesseatud põhimõtete alusel.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismailt.

Majade, majasiseseadete ja mööbli erinäitus-mess.

Kestvus 5 päeva, novembri alul või oktoobri lõpul.

E e s m ä r k :

1) Tutuvustada laiemaid ringkondi Eestis valmistatud ja valmistatavate majade ja majasiseseadetega, õhutades eeskujulikkude majade ehitamist ja otstarbekohaste, koduste ning teraviljalikult ajakõrgusel seisvate korterite sisseadmist.

2) Vastavatele tehastele, töökodadele, käsitöölisele, arhitektidele, inseneridele ning ehitusmeistritele anda võimalust Eesti saaduste ja töö tutvustamiseks sel alal ning neile ostjate leidmiseks.

3) Omavalitsustele, organisatsioonidele ja vastavatele riigiasutustele anda võimalus eeskujulikkude ehituste ja majasiseseadete valmistamise õhutamiseks ja tehtud tööga tutvumiseks.

O s a k o n n a d :

I. Majade ehitusprojektid ja eeskujulikkude majade plaanid ning mudelid, kuhu kuuluksid:

a) Arhitektide, kunstnikkude ja inseneride poolt väljapanekud oma tööga tutvustamiseks ja selle kaudu tellimiste leidmiseks;

b) Omavalitsuste ja ministeeriumide väljapanekud eeskujulikkudest ehitustest eluhoonete, koolide ja haigemajade alalt;

c) Vastavate ehitusühingute väljapanekud majade ja aialinnade ehitamise alal.

II. Majade ehitusmaterjalid ning osad, kuhu kuuluksid:

Puumaterjalid väliseks ja seesmiseks ehituseks;

Telliskivid, tsement j. t. materjalid;

Seinte, lagede ja põrandate materjalid;

Akende, uste, treppide jne. materjalid ja osad.

III. Skulptuur- ja kunstitööd majade ehitamisel.

IV. Majade kütmise ja varustamise sisseademed, kuhu kuuluksid:

Kütmissiseseademed üksikahjudega (mitmesuguste materjalidega kütmiseks), kesküte, vannitubade küttesiseseademed, köökide pliivid ja siseseademed;

Veevärgi ja veega varustamise siseseademed ühes kaevudega üksikmajades;

Ventilatsiooni- ja valgustamissiseseademed.

V. Mööblimesse laialisemas ulatuses.

Puu-, korv- ja muu mööbel kõigile ruumidele.

VI. Vaibad, akna- ja ukse-eesriided, põrandate ja seinte katmise ja ilustamise esemed.

VII. Voodivaibad ja -pesu.

VIII. Igasugused majatarbed, nagu:

Söögi- ja kööginõud, peeglid, kirjutusabinõud, puhastamis- ja korrashoidmisabinõud jne.

IX. Muusikariistadest alaliselt kohal olevad ning mööbliga kooskõlastatud riistad: klaverid, pianoinod, grammofonid, raadio.

X. Kunstiteosed majade ilustamiseks.

Eesti rahakurs 1927. aastal.

Eesti marga kurss seisis 1927. aasta jooksul kindel. Ameerika Ühisriikide dollari eest pakuti Tallinnas (Tallinna börsi sedeli järele) aasta alul 372 m. ja müüjad nõudsid 375 m. Aasta lõpul oli ostjate pakkumine 372 ja müüjate nõudmine 373 m.

Naelsterlingi kurss tõusis natuke. Aasta alul pakuti naelsterlingi eest 1806 ja müüjad nõudsid 1821 m. Aasta lõpul oli ostjate pakkumine 1816 m. ja müüjate nõudmine 1821 m.

Õlikookide ja kliide tarvitamisest.

Kui palju Eestis üldse õlikooke ja kliidid tarvitatakse, selle kohta puuduvad statistilised andmed, mis näitaksid otsekohe tarvitamise suurust. On olemas sisseveo, väljaveo ja õlikookide kohta ka valmistamise andmed, mille varal ligikaudse ettekujutuse tarvitamise kohta võib saada. Püüame nende andmete varal tarvitamise käiku jälgida.

Õlikookide valmistamine on 1921. a. kuni 1925. a. lõpuni alaliselt suurenenud. Üksikute aastate järele valmistati õlikooke: 1921. a. 722,3 tonni, 1922. a. 1535,7 t., 1923. a. 1711,4 tonni, 1924. a. 2516,1 tonni ja 1925. a. 2619,9 tonni. Arvame valmistatud õlikookide hulga sisseveetud õlikookide hulga juure ja väljaveetud õlikookide hulga kogusummast maha, siis jäi sisemaal tarvitamiseks: 1923. a. 3979,3 tonni, 1924. a. 7002,7 tonni ja 1925. a. 5415,7 tonni. 1926. a. kohta ei ole andmeid avaldatud, kui suur sisemaal õlikookide valmistus oli. Arvame valmistuse sama suureks, kui 1925. a., siis jäi tarvitada (sisse- ja väljavedu arvesse võttes) 5025,9 tonni.

Olgu küll, et toodud andmed puudulikud, siiski võib neist järeldada, et õlikookide tarvitamine viimasel ajal ennemini väheneb kui suureneb. Tänavune õlikookide sissevedu on esimesel poolaastal ainult 640,7 tonni olnud.

Õlikookide hinnakõikumisi tähele pannes ei saa arvamisele tulla, et õlikookide hinna tõus oleks õlikookide tarvitamist vähendanud. Õlikookide suurmüügi hinnad olid Tallinna börsikomitee andmete järele Tallinnas Emk. per pd.

	Linaseemnek.	Sooja-koogid.	Päevalilleseemnek.
1924. a. alul	—	345—350	275—280
lõpul	—	370	330
1925. a. alul	330	370	330
lõpul	335	345—350	290
1926. a. alul	335	345—350	290
lõpul	333—345	325	235
1927. a. alul	335—345	335	240

Mis puutub kliidesse, siis ei ole andmeid, kui palju omamaa tööstus kliidid annab. Sisse veetud on kliidid ikka suureneval hulgal, kuna kliide väljavedu õige väike oli. Väljaveetud kliide hulk maha arvatud, andis sissevedu kliidid tarvitamiseks: 1924. a. 2533,9 tonni, 1925. a. 6071,2 tonni ja 1926. a. 9131,3 tonni. 1927. a. esimesel poolal on kliidid 2562,2 tonni sisse veetud. Nisukliide suurmüügi hinnad olid Tallinnna börsikomitee andmete järele Tallinnas Emk. per pd.:

1924. a. alul 180—190 marka, 1924. a. lõpul ja 1925. a. alul 255—260 marka, 1926. a. alul 190—215, lõpul 180—195 marka ja 1927. a. alul 180—190 marka. Nii oli kliide hind tänavu aasta alul sama kõrge kui 1924. a. alul, kuna ta vahepeal märksa kallimaks oli tõusnud.

Kirjandus.

Ä r i m e h e k ä s i r a a m a t. Kokku seadnud Robert Berendsen, kirjastanud a.-s. Eesti telegraafi agentuur „Eta“, 80 lhk., hind 60 senti. Raamatu sisu: Ärimaks, tulumaks, tšekiseadus, äride registreerimise ja firmade seadus, kaalud ja mõõdud, kaalu- ja mõõduseadus ja hinna ümberarvestamise tabel.

Suurem osa käsiraamatust sisaldab kirjutust äri- ja tulumaksu kohta, milles raamatu kokkuseadja Robert Berendsen käsitleb asjatundlikult ja populaarselt kõike, mis ärimehel nende küsimustes tähtis ja tarviline.

Raamatusse on koondatud kõik hädavajaline, millega ärielus igapäev tuleb tegemist teha ja seda võib igale soojalt soovitada. Kaust on kohane taskus kandmiseks.

Soome:

S o o m e - S a k s a k a u b a l e p i n g. „Soome paberi- ja puukaubaleht“ kirjutab: Läänud aastal Saksamaaga sõlmitud kaubaleping on ses suhtes Soomele ebasoodus, et võimaldab Saksamaale ülal pidada Soome paberitööstuse saaduste vastu prohibitsioontolle samal ajal kui Soome lubab paberipuude väljavedu Saksasse. Viimasel ajal tikub Saksa paberitööstus juba meiega Lõuna-Ameeriksa ja Austraalias võistleva. Sel puhul oleks täitsa loomulik, et Soome paberitööstuse tooresaine peale sisse seaks väljaveotolli, samal määral kui Saksa sisseveotollid Soome paberikaupade sissevedu Saksamaale takistavad. Seda on teinud juba Poola ja Tšehho-Slovakkia. Kui aga paberipuu tooraine väljaveotollide sisseseadmist otstarbekohasemaks ei peeta, siis peaks Soome-Saksa kaubalepingut ses mõttes revideerima, et Saksamaa paberitollid Soome suhtes kaotatakse. Kaubalepingut ei pruugiks seepärast üles ütelda, vaid ainult täiendada olude kohaselt, nagu lepinguski ette nähtud on.

E e s t l a s t e s i s s e r ä n d a m i n e S o o m e. 31. juunil l. a. oli Uudenmaa läänis asuvaid Eesti kodanikke registreeritud 782 hinge, novembri lõpul on nende arv juba 1040 peale tõusnud. Viimasel ajal rändab sisse palju Eesti rootslasi, kellele kohalikud Rootsi asutused heameelega teenistust muretsevad.

Tollitariifi muudatused. 10. skp. võttis eduskunta kolmandal lugemisel vastu järgmised muudatused tollitariifis sisseveotollide suhtes:

N mes- tku nr	Kaup	Kaal	T o l l i d.	
			Senine tariif	Uus tariif
			Smk.	
32	Nisu	1 kg	—.90	—.75
43	Nisujahud ilma kliideta	1 „	1.20	1.—
44	Nisujahud kliidega	1 „	1.60	1.20
45	Nisukruubid (tan- gud)	1 „	1.60	1.20
114	Kohv, kõrvetamata	1 „	11.—	8.—
115	Kohv, kõrvetatud, jahvatatud	1 „	13.—	10.—
116	Kõiksugu kohvi- surrogaadid	1 „	10.—	6.—
119	Suhkur, rafinaat	1 „	3.80	2.75
120	Peensuhkur	1 „	3.80	2.75
121	Melas	1 „	3.50	2.50

Helsingi linna uus laen Ameerikast. Nev-Yorgi National City Bank on Helsingi linnale lubanud 3 milj. dollarit kontokorrentlaenu 1 aastaks 5½%-ga. Laen antakse seekord ilma ühegi reaalkindlustuseta ja ka ilma riigipanga garantiita, laenulepingule kirjutatakse kohe alla, kui linnavalitsus selle kinnitanud on.

Eesti kartulite väljavedu Brasiiliasse. Nagu me kuuleme, kavatsevad Soome ärimehed suurema partii Eesti kartuleid Brasiiliasse välja viia. Saatkonna poole on isegi pöördud päritolutunnistuse nõudmisega seks otsarbeks.

Läti:

Miks venelased linahindu alandasi?

Läti rahaminister Bastjahnis seletas ajakirjandusele, et Venemaa on viimasel ajal hakanud oma linu müüma odavamalt kui Läti, mispärast arvatakse, et Vene on sellega Läti-Vene ühise linamüügi lepingut rikkunud. Tegelikult on see aga lepingus ette nähtud. Kirjalikult olevat küll formuleeritud kokkulepe hindu mitte alla suruda, kuid selle lepingu 3. punkt lubab tarviduse korral sõlmida tehinguid oma arvamise järgi, sellest ainult teist poolt informeerides. Seni, kuni Riias viibinud „Eksportlõni“ esindaja Sabiilin, ei ole hindade alanemist olnud, kuid peale viimase ärasõitu on Vene arvatavasti sisemiste olude sunnil hakanud hindu alandama. Läti lina hind ei ole selle järeltulnud mitte langenud, vaid veel

tõusnudki. Rahaministeeriumil olevat võimalus linu müüa 95 naelst. eest tonn.

Venelased ei tasu oma maksusid.

„Latvis“ kirjutab: Olgugi, et venelased kaotavad juba kaks kuud kaubanduslepingus lubatud soodustusi, ei ole nad seni veel korraldanud maksude tasumise küsimust. Maksude kogusumma ulatub juba üle miljoni lati.

Jäämurdja „Jermak“ talveks Riiga.

Läti lehtede teatel olevat käesoleval talvel Riia sadamasse oodata suuremal hulgal Vene laevu transiitkaubaga. Ühenduses sellega olevat Vene kaubanduslik esindaja Riias üles võtnud küsimuse Vene jäämurdja „Jermaki“ Riia sadamasse toomise üle, et siis Läti jäämurdja „Waldemarase“ abil laevasõiduteed vabaks hoida.

Saksa kapitalid Lätisse.

„Sozialdem.“ kirjutab: Ühenduses Läti Vene kaubalepingu sõlmimisega püüavad Saksa ja Ameerika kapitalid Läti rahaturul Vene tellimiste finantseerimiseks endale seisukohta kindlustada. Neil päevil jõudis Riiga mingisuguse Saksa rahameeste grupi esindaja, kes oma kapitalide Läti rahaturule paigutamise üle peab läbirääkimisi rahaministeeriumiga, Läti pangaga, Riia linnavalitsusega ja mitme soliidi erarahaasutusega. Läti pank on ettepanekutest loobunud, sest ta võivat oma ülesannet täita ilma väliskapitalita. Kui pangal tuleks tarvidus raha järele, võivat ta välja lasta suurema arvu pangatähti, kuna lati kurss jääks ikkagi stabiilseks. Emissioon olevat kindlustatud veel kaugelt üle 100%. Ettepanekutest on ära öelnud ka Riia linnavalitsus, pidades tingimusi rasketeks, kuna ainult mõned eraasutused Saksa rahameeste ettepaneku on vastu võtnud.

Daani:

Munade ekspordi kontrolli tahetakse kõvendada.

1. aprillil 1928. a. lõpeb praegu maksva munade kontrolli seaduse tähtaeg. Sel puhul esines valitsus riigipäeval uue seaduseelnõuga, mis senist kontrolli veel tahab kõvendada.

Kontrolli kõvendamise vajadust seletatakse seaduseelnõu seletuskirjas asjaoludega, et 1) Inglise turul on tõstetud õigustatud kaebusi, et Daani munad igakord ei vasta emballaazil ülesantavale kvaliteedile ja sorteerimiskaalule, et 2) teised maad, kes varemalt munade ekspordis ja kvaliteedis Daanist kaugemale maha jäid, on valjude kontrollseadustega oma munaekspordi täiesti

uuele alusele rajanud. Nii olevat maksmas kaugleulatuvad korraldused Iirimaal, Lõuna-Aafrikas, Kanadas, Eestis, Lätis, Norras, Soomes ja Austraalias (maade nimetused on toodud seletuskirja järjekorras). Ka Inglismaal püütavat heade tagajärgedega munasorte parandada.

Huvitav on märkida, et Daanis on aranägemisele tulnud, et nende pakkimisviis enam kõige otstarbekohasem pole ja et siin muudatusi tuleb ette võtta teiste maade eeskujul. Ülalnimetatud seletuskirjast loeme, et välismaal on viimaste aastate jooksul pakkimisviisis suuri muudatusi tehtud ja et kuigi Daani pakkimisviis praktiliseks on osutunud, oleks siiski otstarbekohane ostjate soovidele vastu tulla pakkimisviisi muutmise suhtes. Nii tuleks tarvitusele võtta väiksemaid kaste kui suured Daani standardkastid, sest Inglismaal tulevat enne turule saatmist mõnikord mune ümber pakkida Daani kastidest. Varem või hiljem on vaja turunõuetele järele anda ja uusi kastitüüpe sisse viia. Ka puulaastudesse pakkimise peale on tulnud Inglismaalt mitte just põhjendamata kaebusi. Praeguste ettekirjutuste vastavalt muutmise oleks siis ka ekspordööride seisukohalt kasulik.

Siinjuures oleks vahest otstarbekohane pida silmas, et ka Eesti munade pakkimisviis ja kastid võivad eeskujul pakkuda (kuna ülalnimetatud seletuskirjas ka Eesti korralduste peale selles mõttes näidatakse), siis oleks meie muna-kasti laudadele, restidele, vahepappidele jne. Daanis turuleidmine mõeldav. Juba läinud aasta sügisel tegi üks meie firma katset, saates proove konsulaadile, kes omalt poolt siinsetele ekspordööridele teatas, et neid võib konsulaadis näha. Kuna aga sel korral veel ei mõeldud siin pakkimisviisi vahetada ja ekspordöörid maksvatatest ettekirjutustest sel alal peavad kinni pidama, ei olnud arusaadavalt sel pakkumisel siin tagajärge. Nüüd aga võivad olukorrad muutuda, nagu näha ülaltoodust. Oleks siis soovitatav, kui meie munade pakkimisvahendite valmistajad ja ekspordöörid (võimalikud ekspordöörid) varakult siinsete munaekspordööridega ühendusse astuksid ning oma kaupu järjekindlalt reklaamiks, et Daani turgu endi kätte saada.

Rootsi:

Rootsi kaubalaevastik.

1. juulist 1925. kuni 1. septembrini 1927. a. on Rootsi kaubalaevastiku kogutonnaaz 1.419.133 br. reg. tonni pealt kasvanud 1.507.447 br. reg. tonni peale, kuna laevade arv on seevastu vähenenud 23 võrra ja ulatub praegu 3056 peale.

Laevade arvu vähenemine olenb peamiselt purjelaevade reast väljalangemisest, kuna aurikute arv 24 ja mootorlaevade arv, ühes arvates ka mootorpurjekaid, koguni 127 laeva võrra on kasvanud. Purjelaevade tagasiminekut iseloomustab kujukalt see, et nende arv 1921. a. laevade registris oli 923, viimase statistika järgi aga kõigest 395.

43 laeva Rootsi kaubalaevastikus on 5000 tonni suured, nendest on 16 auru- ja 27 mootorlaeva.

Norra:

Kaubitsemine Eesti ja Norra vahel.

Statistiliste andmete järele, mis viimase kolme aasta kohta käivad, on kaubitsemine Eesti ja Norra vahel õige väike. Meie oleme saanud Norrast ja sinna saatnud kaupu:

	Sissevedu Norrast.	Väljavedu Norrasse.
	T u h a n d. m a r g a d.	
1924. a.	71.537	20.135
1925. a.	78.877	19.933
1926. a.	80.273	20.265

Nende üldsummade järele on Eesti-Norra vaheline kaubitsemine vähehaaval kasvanud, aga kõik aeg oleme Norrast märksa rohkem kaupu saanud kui ise sinna saatnud. Vaatame, missuguseid üksikuid kaupu Norrast oleme saanud ja Norrale saatnud, siis näeme, et kaup, mida Norrast järjekindlalt oleme suuremal hulgal saanud, olid heeringad.

	1924. a.	1925. a.	1926. a.
	Miljonid margad.		
Üldsissevedu	71,5	78,9	80,3
Sellest heeringaid	79,2	78,4	71,4

Muid kaupu peale heeringate oleme saanud Norrast vähe ja ühel aastal üht, teisel teist kaupa. Esinesid niisuguste väikeste kaupade seas 1924. a. savi, tsement, superfosfaat ja 1926. a. schamottsavi, schamottkivid, kalarasv, villane lõng jne.

Kuna Norra meile vähemalt heeringaid on alaliselt annud, ei või ühegi Eesti kauba kohta öelda, et selle tarvis Norras püsivalt turgu on leidunud, meie oleme saanud Norrasse 1924. a. linu (3,3 milj. m.), puuvillast lõnga (4,4 milj. m.), puuvillast riiet (7,7 milj. m.) ja tsementi (4,4 milj. m.), 1925. a. väljaveos Norrasse olid tähtsamad kaubad kartulid (12,3 milj. m.) ja tsement (6,2 milj. m.). 1926. a. väljaveos oli tähtsam

kaup puuvillane riie (18,4 milj. m. 20,2 milj. üldväljaveost Norrasse), siis veel jalanõud, kotiriie jm. väikesel hulgal

Stat. andmete järele arvates on kaubitsemi-

ne Eesti ja Norra vahel seni olnud alles otsimise ajajärgus. Võimalik, et edapidi meie tekstiiltööstuse saadused võidavad Norras püsivatu.

Uued seadused ja määrused.

Rahareform.

3. mail 1927. a. võttis Riigikogu „Rahaseaduse“ vastu („R. T.“ nr. 48 — 1927. a.). Selle seaduse järele on Eesti raha üksus kroon, mille väärtus võrdub $\frac{100}{218}$ grammi puhaskulla väärtusele. Kroon jaguneb 100 sendiks. Seni liikveloleva marga väärtus võrdub ühele sendile.

See seadus pidi maksma hakkama samal ajal, kui Riigikogu poolt 1927. a. 3. mail vastu võetud Eesti Panga põhikiri maksma hakkab. Viimane omakorda pidi maksma hakkama päeval, mil Eesti Pank on tervelt kätte saanud üks miljon naelsterlingit, nagu määratud Genfis 10. dets. 1926. a. allakirjutatud Rahvasteliidu poolt soovitatud välislaenu protokollil neljandas artiklis („R. T.“ nr. 48 — 1927. a. lhk. 668).

3. mail 1927. a. võttis Riigikogu veel vastu riigikassatähtede ja vahetustähtede emissiooni lõpetamise seaduse („R. T.“ nr. 48 — 1927. a.), mis ka pidi maksma hakkama ühel ajal Eesti Panga põhikirja maksmahakkamisega.

29. nov. 1927. a. võttis Riigikogu seaduse vastu („R. T.“ nr. 109 — 1927. a.), mis käib riigikassatähtede ja vahetustähtede emissiooni lõpetamise seaduse, rahaseaduse ja Eesti Panga põhikirja elluviimise kohta.

3. dets. 1927. a. avaldas rahaminister teadaande („Riigi Teat.“ nr. 109 — 1927. a. lhk. 1192), et Vabariigi Valitsuse otsuse kohaselt hakkavad maksma 1. jaan. 1928. a. järgmised seadused:

1. Eesti Panga põhikiri („R. T.“ nr. 48 — 1927. a.),

A.-s. Põhja Panga juhatus

teatab, et panga aktsionäride peakoosolek 19. detsembril 1927. a. on otsustanud **Põhja Panga tegevust lõpetada, ühinedes A.-s. Tallinna Krediit Pangaga** ja viimasele üle andes A.-s. Põhja Panga aktiiva ja passiva, õigused ja kohustused tema 1. oktoobri 1927. a. äriseisu alusel.

A.-s. Tallinna Krediit Panga juhatus

teatab, et A.-s. „Tallinna Krediit Pank“ on omandanud ja üle võtnud A.-s. „Põhja Panga“ aktiiva ja passiva, õigused ja kohustused A.-s. „Põhja Panga“ 1. oktoobri 1927. a. äriseisu alusel.

Ühendamises sellega lähevad üle A.-s. „Tallinna Krediit Pangale“ ka A.-s. „Põhja Panga“

osakonnad: Abjas, Anslas, Hiiu-Keinas, Jõhvis, Tartus, Türil, Viljandis ja Võrus,

missugused õra rahaministri vastaval loal oma edaspidist tegevust jätkavad A.-s. „Tallinna Krediit Panga“ osakondadena tema juhatusel ja vastutusel.

Juhatus loodab, et majandusringkonnad ja seltskonnad ei keela oma senist usaldust ja poolehoidu „Tallinna Krediit Pangale“ ja tema osakondadele ka panga tegevuse piirkonna laienemise puul.

2. rahaseadus („R. T.“ nr. 48 — 1927. a.) ja
3. riigikassatähtede ja vahetustähtede emis-
siooni lõpetamise seadus („R. T.“ nr. 48 —
1927. a.).

Nii oli rahareformi maksmapanemise täht-
aeg 1928. a. 1. jaan. peale määratud.

Rahaseaduses on ettenähtud, et seaduslikuks
maksuvahendiks on igas summas Eesti Panga
poolt väljaantavad tähed, riigikassal on siiski
õigus lüüa ja liikvele lasta vahetusraha seaduses
ettenähtud korras. Rahaminister oma teadaan-
des („R. T.“ nr. 109 — 1927. a.) ütleb, et rahas
hinnatud lepinguid ja muid juriidilisi toiminguid
võib Eesti Vabariigi piirides teha ainult krooni-
des ja sentides. Erandeid sellest lubada võib
rahaminister.

Mis puutub seni liikvel olnud rahamärki-
desse, siis jäävad nad esialgu maksvaks ja liik-
vele. Seni liikvel olnud 1 marga väärtus võrdub
ühele sendile.

Riigikassatähtede ja vahetustähtede emis-
siooni lõpetamise seaduse järele antakse liikvele
lastud viiesaja- ja tuhandemargalised riigikassa-

tähed üle Eesti Pangale ja arvatakse ühesugus-
teks panga oma tähtedega. Määratud tähtaja
jooksul korjatakse need tähed liikvelt ära. Sa-
jamargalised riigikassatähed ja kahekümneviie-
margalised vahetustähed, samuti metallraha mar-
kades, jäävad ajutiselt liikvele riigikassa arvel
vahetusrahana, kuni riigikassa välja laseb nende
asemele vastavad metall- või paberist vahetus-
rahad.

Seni liikvel olnud väärtmärgid markades
(vekslipaberid, tempelmargid, postmargid jne.)
jäävad seni maksvaks, kuni need maksvus-
taks tunnistatakse või lõpevad ja välja antakse uued
väärtmärgid kroonides ja sentides (rahaministri
teadaanne 3. dets. 1927. a. „R. T.“ nr. 109 —
1927. a.).

Väetistega kauplemise järelevalve.

„R. T.“ nr. 109 — 1927. a. lhk. 1186 ilmus
määrus väetistega kauplemise järelevalve kohta.
Määruses on nimetatud, missugusel määral väe-
tised peavad taimedele kasulikke toitaineid si-
saldama.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee ot-
sustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Lõhnaõli väikesed pudelid, lihvi-
tud klaaskorgi-stõpsliga, paigutatud puust ümb-
rikusse, millel puust pealevinditav kork, mater-
jali järele äratollitavaks ja nimelt: puust ümbrik
t. t. § 61 p. 2 ning pudel stõpsliga t. t. § 77 p.
2-b alla kuuluvaks. (Tollikomitee otsus 10. dets.
1927. a. nr. 1446.)

Poleeritud puust, siidkanga li-
sandusega raadio-valjulthäädaja, t. t. § 169 p. 1
alla kuuluvaks kui raadioaparaa-
di osa. (Tollikom. ots. 10. dets. 1927. a. nr.
1443.)

Lihaekstrakt „Vitamin Sopp-
ekstrakt“, mis vürtsitud ja soolatud, t. t. § 13
alla kuuluvaks kui er. nimetamata söögivürts.
(Tollikom. ots. 10. dets. 1927. a. nr. 1437.)

Linnase - ekstraktid „Bak-
ekstrakt AA“, „Bakekstrakt BB“ ja
„Diastase Ekstrakt“, t. t. § 23 alla kuulu-
vaks. (Tollikom. ots. 10. dets. 1927. a. nr. 1437.)

Viljast valmistatud küpseta-
misjahu „Kaerne Bindemiddel“ t. t.
§ 24 p. 6 alla kuuluvaks. (Tollikom. ots. 10.
dets. 1927. a. nr. 1437.)

Riisist valmistatud küpseta-
misjahu „Risofarin“, t. t. § 24 p. 6 alla
kuuluvaks. (Tollikom. ots. 10. dets. 1927. nr.
1437.)

Villast ja siidist korutatud lõn-
gast silmkoetud sukad umbes 30% siidi
sisaldusega (nähtava pinna järele) t. t. § 204
p. 2 alla kuuluvaks, üldise märkuse 6 põhjal t. t.
§§ 183—209 juure. (Tollikomitee otsus 17. dets.
1927. a. nr. 1448.)

Veoautodele külge kinnitav
lumesahk, mis seisab koos nina osast ja ka-
hest tiivast, tõsteabinõuga, materjali ja ületöta-
mise viisi järele tollitavaks. (T. K. otsus 17.
dets. 1927. a. nr. 1456.)

Turgude ülevaade.

Teravili. Saksamaal ilmutas teraviljaturg jaanuari alul kergelt hindade kõvenemist, ehkki Ameerikas hinnad Argentiina lõikuse teadete mõjul pisut langesid. Nii noteeriti detsembri lõpul Chicagos nisu 125 cts bušelist. Soodsate ilmade tagajärjel on oodata pakkumise kasvamist.

Kivisüsi. Kivisöe hinnad muutuseta. Inglise söeproduksioon on detsembris tunduvalt tõusnud, kuna Saksamaal see vähehaavalt langetub, umbes 10.000 tonni võrra päevas.

Raud. Rauturg elavuseta. Inglismaal on toorraua tagavarad napid. Saksamaal tundus elavust eksportraua nõudmises. Sündikaadi toorraua hinnad jaanuaris endised.

Puuvill. Ameerika puuvillaturul hinnad kõiguvad, ostuhoovi loid. Saksamaal tundus pisut elavust, osteti peamiselt hilisemate tähtaegade peale.

Tee. Teehinnad Londoni turul on hoogsalt alla läinud, mida põhjustavad eriti suured laadimised Indias. Londoni tagavarad suurenevad järjest, ostjad on aga tagasihoidlikud.

Linaturu seisukord.

Linaturul võime novembrist peale konstateerida tendentsi muutust. Selle ajani püsivalt kerkivad hinnad — läinud aasta alul maksti tsentnerist Rmk. 5,40.—, septembris aga Rmk. 10.— langesid pisut ja edaspidist langesid on kindlasti oodata, kuna ketrustehased

praeguste madalate linase lõnga hindade juures — 90%-lise linahindade tõusu juures aasta jooksul on linase lõnga hinnad tõusnud kõigest 40% — ilmutavad äärmist tagasihoidlikkust toorainete ostmisel. Puuvillane riie ja satäänid on paljudel juhtudel linase riide tõrjunud välja. Linahinnad 1. a. novembris võrreldes eelsõjaaegsete hindadega, ilmutasid tõusu 265% võrra, kuna samal ajal puuvilla hinna tõus oli kõigest 170%. Aga ka läinud aasta lina kvaliteet pole täiesti rahuldav. Läinud aasta lina näitusel Trantenau (Tšehhoslovakkias) selgus, et linaproovid Venemaalt, Lätist, Belgiast, Hollandist, Eestist ja Tšehhoslovakkias oma väärtuse poolest eelmiste aastate linadest taha jäävad. Ainult Leedu ja Poola lina oli hea keskmise saagi väärtusega.

Kuigi Läti ja N. Vene vahel loodud lina monopolivalitsus ei olnud novembris veel vastava konventsiooniga lõpule jõudnud, olid ühised samud ekspordi ja hinna poliitika ometi kindlustatud. Ühine kavatsatud hinnatõstmise aktsioon leidis aga Läti ja Vene linade ostjatelt tugevat vastupanu.

Statistiliste andmete seisukohalt näis hindade stabiliseerimisaktsioon ette võetud olevat parajal ajal. Peale Vene, Belgia ja Poola on kõigi teiste tähtsamate lina väljaveomaade ekspord napim kui eelmisel aastal. Vene ja Poola oma tarvidus on tunduvalt tõusnud, mis ei võimalda sealt lina suuremal arvul välja vedada kui eelmisel aastal. Ainult Belgia rohke linasaak on avaldunud suurenenud lõuendi- ja linaväljaveos, eriti Saksamaale.

Toiduainete turg.

	London.	
Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		
Northern Manitoba	£	— — 57/
Hard Winter	"	— — 49/6
Rosario Santa	"	— — 48/9
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		
Manitoba	"	— — 35/9
Austraalia	"	— — 36/6
Kansas	"	— — 36/9
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela	"	— 37/9
California, kaal — 424 Ingl. naela	"	— 55/—
Kaerad, kaal—320 Ingl. naela		
La Plata	"	— — —
Canada № 2	"	— — 25/4½

7. I. Linad, cif.		
Riga Z. K.	£	92 0 — —
Pärnu H. D.	"	88.0 — —
Slanetz U/A Medium	"	99.10 — —
Bacon, kaal — 112 Ingl. naela	sh.	
Iiri	"	80.0 — 90.0
Daani	"	80.0 — 85.0
Kanada	"	74.0 — 83.0
Ameerika	"	78.0 — 80.0
Munad, kaal — 120 Ingl. naela		
Inglise	"	24.0 — 26.0
Iiri	"	— — —
Või, kaal — 112 Ingl. n.		
Hollandi	"	188.0 — 192.0
Daani	"	184.0 — 188.0
Uus-Meremaa	"	140.0 — 170.0
Austraalia	"	140.0 — 164.0
Argentiina	"	140.0 — 156.0
Eesti või	"	— — —

Hamburg.		Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin	£	15/63/4	—
Nisu		Jaava 50 kgr. eest termiin	„	15/33/4	—
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 234—242	American Fine Granulated 50 kgr. eest	„	—	—
Manitoba, cif 100 kgr eest term. fl.	16.05	Riis			
Haid Winter, cif 100 kgr. eest termiin	fl. 13.85	Burmah II, 50 kgr. eest	„	14/10 1/2	
Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin	\$ 6 1/2 - 8	Rasv			
Rukis		Purelard American, 100 kgr. eest	\$	313/4	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 238—242	Steamlard 100 kgr. eest	„	30 1/2	
Western II, cif 100 kgr eest	fl. 12.20	10. I. Või, Berliini en gros hinnad, tsentneri eest	Rmk.		
Kaerad		Sisemaa I sort	„	163.—	
Sisemaa, tonni eest	Rmk. 212—225	„ II „	„	149.—	
8. I. Odrad, talve		Välismaa I sort	„	198—202	
Sisemaa, tonni eest	Rmk 218—222	„ II „	„	—	
Odrad, suve		„ III „	„	—	
Sisemaa, tonni eest	„ 234—260	Eesti voi	„	173—174	
Suhkur		Läti või, punane	„	—	
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£ —	„ must	„	—	

Välisbörsid :

	L O N D O N										
	29. XII	30. XII	31. XII	2. I	3. I	4. I	5. I	7. I	9. I	10. I	11. I
Frank	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.01	124.02	124.02	124.02	124.02
Dollar	4 8826	4 8817	4 887 1/2	4 8814	4 8812	4 8760	4 8760	4 877 1/16	4 8726	4 8728	4 8731
Rootsi kroon	18.07 3/4	18.09 1/4	18.09 1/4	18.11	18.107 8	18.11 1/4	18.11 1/4	18.11 1/2	18.11 1/4	18.12	18.18 1/4
Daani kroon	18.20 3/4	18.20 1/2	18.20 1/2	18.20 1/2	18.20 3/4	18.20 1/2	18.20 1/1	18.20 1/4	18.20	18.19 3/1	18.19 1/2
Norra kroon	18.33 1/2	18.34 1/4	18.33 1/2	18.34	18.34	18.34 1/2	18.34 1/1	18.34	18.33 3/4	18.33	18.33
Saksa mark	20 43 1/2	20.45 1/1	20.45 1/4	20.46	20.45 3/4	20.45 5/8	20.45 1/2	20.48	20.48 1/2	20.47 3/8	20.47 1/1
Soome mark	194 00	193.95	193.7 8	194.00	193.90	193.90	193.90	193.875	193.72	193.65	193.65
Floriin	12.0681	12.0750	12 07 1/4	12.0831	12.0875	12.0868	12.0937	12.095 1/16	12.0950	12.0943	12.0956
Liir	92.43	92.42	92 42 3/4	92 34	92.35	92 37	92.33	92.25	92.12	92.18	92 17
Helveetsia fr.	—	25.27 1/2	25 27 1/2	25.28 1/2	25.28 1/2	25 27 3/4	25.28 1/4	25.298 1/16	25.29	25.29 3/8	25.297 8
Tshehhosl.kr	164.71	164.75	164.3 1/1	164.75	164.68	164.68	164.02	164.5 8	164 43	164.43	164 43
Belgia frank	34 89 3/4	34.89 1/4	34.90 3/4	34.90 1/4	34.90 1/4	34.90 3/4	34.92 1/2	34.955	34.93 3/4	34.94 5/8	34.95 3/4
Shillingid	34.55	34.55	34.55 1/2	34 55	34.54	34.54	34.53	34.525	34.52	34.53	34 54
Poola slot											
Pengo	27.79 1/2	27.79 1/2	27.79 3/8	27.79 1/8	27.79	27.79 1/8	27.79 1/8	27.79	27.79	27.76	27.78
Latt	25.28	25.28	25.29	25.28	25.29	25 28	25 28	25.28	25.29	25 28	25.28
Litt	49 00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49 00
Tsherv.	940.—	940.—	940.—	944.—	945.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—
Kuld p/unts											
Hõbe p/unts	2/2 1/16	2/2 3/8	2/2 1/2	2/2 1/2	2/2 3/8	2/2 7/16	2/2 11/16	2/2 1/16	2/2 1/2	2/2 1/2	2/2 1/2
Plaat. p/unts											

	B E R L I N										
	29. XII	30. XII	31. XII	2. I	3. I	4. I	5. I	7. I	9. I	10. I	11. I
Naelsterling	20.432	20 454	20.448	20.461	20.455	20.45	20.45	20.475	20.485	20.478	20.466
Frank	16.48	16.49	16.495	16.505	16.50	16.495	16.495	16.515	16.52	16.01 1/2	16 51
Dollar	4.183	4.188	4.1890	4.191	4.1905	4.191	4.1925	4.192	4.205	4.200	4.199
Rootsi kroon	113.03	113.08	112.95	112 97	112.90	112.90	112.90	113.01	113.06	113.00	112.93
Daani kroon	112 24	112.36	112 31	112.41	112.37	112.35	112.36	112.52	112.60	112.52	112.50
Norra kroon	111.40	111.52	111.47	111.55	111.50	111.45	111.47	111.67	111.72	111.66	111.61
Soome mark	10.50	10.541	10.539	10.547	10.547	10.66	10 546	10.565	10.58	10.572	10.57
Floriin.	169.30	169 37	169.34	169.40	169.24	169.23	169.16	169.35	169.42	169.30	169.59
Liir	22 095	22.135	22.125	22.15	22.16	22.15	22.16	22 215	22.25	22.22	22 215
Helveetsia fr.	80.92	80.90	80.91	80.92	80.915	80.90	80 955	80.95	81.02	80.97	80.915
Tshehhosl.kr.	12.398	12.407	12.395	12.42	12.417	12.417	12.452	12.442	12.457	12.48	12.443
Belgia frank.	58.56	58.60	58.60	58.61	58.59	58.59	58.57	58.57	58.625	58.61	58.565

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritava kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu, pehme, kõrgem s., Ameerika ja Inglise	pd.	8.00—8.30	Õlikoogid, linaseemne	pd.	3.25
„ „ söre, kõrgem sort	„	„	„ päevalille	„	3.30
„ „ Ameerika ja Inglise	„	8.20—8.25	„ soja, jahu	„	3.50
„J. Puhk ja Pojad“ rukkijahu	„	3.40—3.50	Jahu, päevalille	„	3.40
„ „ „ püül	„	4.80—5.30	Segajõutoit I s.	„	—
„ „ „ „	„	„	„ II s.	„	—
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvil- lase kotiga.	„	„	Suhkrupeedi koogid	„	1.70
Püüljahu:	„	„	Nisukliid	„	2.15—2.30
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	puud	5.70	Puuvillane riie, Bjas	arss.	00.42—00.52
„ „ harilik	„	4.90	„ „ Mitkal	„	00.32—00.38
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	„	8.40	Lina, Liivi R	pd.	23.50—24.00
„Kalev“ „ „ „	„	8.00	„ Petseri	„	27.00—27.50
„Taara“ „ „ „	„	7.70	„ Võru	„	25.50—26.00
„Kungla“ „ „ „	„	7.30	„ Tartu	„	23.50—24.00
„Sampo“ „ „ „	„	6.80	Linaseemned, õli 90% basis	„	—
Manna	„	9.00	Linaseemned, külvi	„	—
Jahu: nisu, pehme — söre	„	6.70—8.90	Takud, Codiilla, I sort	„	—
A/S. Rotermanni teh.:	„	„	„ „ II „	„	—
Jahu: nisu, pehme — söre	„	6.70—8.90	„ „ III „	„	—
„ rukk	„	3.40—3.50	Kivistisi, auru, Yorkshire, 2k.pest.	„	00.42—00.43
„ „ püül	„	4.60—4.80	„ „ Newcastle	„	00.41—00.43
Rukis, Eesti	„	3.45—3.50	„ „ sepa	„	00.43—00.44
„ Vene	„	—	Koks, valu	„	00.70—00.75
„ Ameerika	„	3.45—3.50	„ gaasi	„	00.75
Kaerad, toidu, Eesti	„	—	Põlevkivi, I sort A	„	00.10
„ „ Vene ja Saksa	„	2.95—3.00	„ „ I „ B	„	00.9
Odrad, õlle	„	3.65—3.70	„ „ II „	„	00.7½
Odrad, toidu	„	3.45—3.50	„ „ III „	„	00.5
Riis, Burma II	„	6.25	„ „ Fenolaat	„	1.50—1.60
Kartulid, eksport	„	00.83—00.87	„ „ Gudroon	„	2.15—2.25
„ „ piirituse	„	00.59—00.61	„ „ pigi	„	1.90—2.20
Kartulitärklis „Superieur“	„	6.25	Riigi turbatööstus: turvas	„	00.21
Piim, pudelites	ltr.	—	Raud, sordi	„	2.25—2.30
Või, eksport, I sort	pd.	44.00—46.00	„ vits	„	3.00—3.80
Margariin, välismaa	„	20.80	„ plekk	„	3.20—4.20
„ „ kodumaa	„	18.60—20.90	„ plekk, tsingitud	„	6.00—6.50
Kaseiin, Eesti	„	13.50—14.00	Raudtalad	„	2.30—2.50
Juust „Schweitsi“, kodumaa	„	29.00—30.00	Teras, vedru	„	4.40—5.00
Munad, eksport I s. (kast 1440 tk.)	kast	—	„ tööriistade	„	12.00—14.00
„ „ II s. („ 1440 tk.)	„	—	„ talla	„	2.70—2.80
Kakao, Hollandi	pd.	25.00—32.00	Belgia reejalase teras, sitkus 45	„	—
„ „ Inglise	„	22.00—26.00	Malm	„	—
„ „ Ameerika	„	19.00—20.00	Inglismaa	„	110.00—114.00
Kohv, Rio, Santos	„	46.00—48.00	Seatina	„	11.00—12.00
„ „ Kesk-Ameerika sordid	„	55.00—73.00	Vaskplekk, punane	„	34.00—36.00
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon	„	88.00—96.00	„ „ valge	„	34.00—36.00
„ „ Orange Pekoe, Java	„	78.00—88.00	Tsink-plekk	„	18.00
„ „ Moning, Hiina	„	45.00—50.00	Masinaõli, Vene,	„	4.50—4.60
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	„	—	„ „ Ameerika	„	4.90—5.20
„ „ „ Ameer.	„	—	„ „ mootori	„	5.80—7.00
„ „ „ Tshehhosl.	„	7.10—7.15	„ „ auto	„	6.50—11.00
Suhkur, peenike, valge, Poola	„	6.90—6.95	Linaseemneõli	„	14.10—15.40
Sirup, kartuli, 42%	„	6.50	Värnits	„	14.50—16.00
Glükoos	„	6.00	Tsilindriõli, Vene	„	—
Sool, lahtine, Saksa	„	00.52—00.54	„ „ Ameerika haril. aur. 280°	„	5.10—6.00
Heeringad, Yarmouth, Matties	ttinn	43.00—45.00	„ „ ülekuum. „ 320°	„	7.50—9.00
Heeringad, Yarmouth Mat- fulls	„	47.00—49.00	Põlevkiviõli	„	1.70—1.80
Heeringad, Schoti, Matties	„	47.00—51.00	Nafta, Vene	„	2.25—2.50
„ „ Matfulls	„	50.00—54.00	„ „ Ameerika	„	2.10—2.25
„ „ Islandi Slo	„	24.00—25.00	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	„	2.90—3.10
Rasvaveeringad	„	—	„ „ Poola, sist. ja vaadid	„	—
Liha, sea, I sort	pd.	12.40—13.20	„ „ Am., sistern. ja vaadid	„	2.90—3.10
Liha, looma, I sort	„	6.00—9.60	Bensiin, Vene	„	4.80—5.00
			„ „ Ameerika	„	4.80—5.00
			Piiritus, eksport (excl. vaat) fob	ltr.	00.44
			Pesuosoda, välismaa	pd.	—
			„ „ kodumaa	„	1.65—1.70
			Seebikivi 70/72 %	„	4.80—5.00

Värvid, nigrosiin, veessulav, välism. pd.	96.00
" tsinkvalge, välism.	14.00—14.50
" tinavalge, "	13.50—14.00
" ooker, "	3.60—4.70
Väetisained,	
salpeeter, Norra 100 kg. kott	—
" Tshiili pd.	—
" superfosfaat 18—20% 6 pd. kott	—
" thomasjahu 16—17% 100 kg.	—
" kaalisool 30% 100 kg.	—
" 40%	—
" kaniit 12% pd.	—
Vävelhapuammoniaak 75 kg kott	—
Lubjalämmastik 100 kg.	—
Vosvoriit, Eesti 6%	—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30% 100 kg.	—
Paber, rotatsiooni pd	4.40
Tsement, Portland, Kunda pütt 10 pd. 10 nl.	tünn 8.75
Tsement, Aseri	8.75
Kriit, toores pd.	—
" pestud	1.20—1.25
Asfalt	1.20
Kivitõrv, välismaa	—
Lubi	00 43—00.50
Kips, tükikides	00.25
" jahvatatud	00.40
" krohvimise	00.60—00.70
Tulitükid, orig. kast (5000 toosi)	80.00—93.00
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast, Is. pd.	64.00—66.00
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	70.00—72.00
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	64.00—66.00

Liverpooli börs: Puuvill.

9. jaan. Ameerika Fully Middling Inglise naela (lbs) eest Inglise pensil (d) loko 10.92, jaan. 10.21, märts 10.18.
10. jaan. Ameerika Fully Middling Inglise naela (lbs) eest Inglise pensil (d) loko 10.87, jaan. 10.28, märts 10.22, mai 10.16.

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin tonn sh.	22/6
" — Gent	24/—
" — Dundee	37/—
" — Belfast	52/—

Takud

Puumaterjalid

	Standard	
Tallinn — London	" sh.	—
" — E. C. C. P. (Inglise idarand)	" "	—
" — Antwerpen	" "	40/—
" — Southampton	" "	—
" — Manchester	" "	55/—
" — Amsterdam	" "	—
" — Dundee	" "	—

Jäätaks 25%.

Segakaup

Tallinn — Stettiin tonn sh.	12—25/—
" — London	—
" — Stokholm	Rk. 12—30

Või

Tallinn — Stettiin tünn sh.	1/6
---------------------------------------	-----

Kartulid

Tallinn — Stokholm tonn Rkr.	10—
--	-----

Tallinna börsi kursisedel.

		30 XII 1927	2 I 1928	4 I.	9 I	11 I		
New-York	T.	372.—	—	—	—	—	—	—
	O.	372.—	3.72	3.72	3.72 1/4	3.72 1/4	—	—
	M.	373.—	3.73	3.73	3.73 1/4	3.73 1/4	—	—
London	T.	1816	—	—	—	—	—	—
	O.	1816	18.16	18.16	18.13	18.14	—	—
	M.	1821	18.21	18.21	18.18	18.19	—	—
Berliin	T.	88.85	—	—	—	—	—	—
	O.	88.85	88.80	88.75	88.55	88.60	—	—
	M.	89.45	89.40	89.35	89.15	89.20	—	—
Helsingi	T.	9.36	—	—	—	—	—	—
	O.	9.36	9.36	9.36	9.36	9.36	—	—
	M.	9.40	9.40	9.40	9.40	9.40	—	—
Stokholm	T.	100.50	—	—	—	—	—	—
	O.	100.50	100.30	100.25	100.05	100.10	—	—
	M.	101.10	100.90	100.85	100.65	100.75	—	—
Kopenhaagen	T.	99.75	—	—	—	—	—	—
	O.	99.75	99.75	99.70	99.60	99.70	—	—
	M.	100.35	100.35	100.30	100.20	100.30	—	—
Oslo	T.	99.10	—	—	—	—	—	—
	O.	99.10	99.—	99.—	98.85	98.95	—	—
	M.	99.90	99.80	99.80	99.65	99.75	—	—
Pariis	T.	14.65	—	—	—	—	—	—
	O.	14.65	14.65	14.65	14.60	14.60	—	—
	M.	14.90	14.90	14.90	14.85	14.85	—	—
Amsterdam	T.	150.40	—	—	—	—	—	—
	O.	150.40	150.30	150.10	149.95	149.90	—	—
	M.	151.20	151.10	150.90	150.75	150.70	—	—
Riia	T.	71.80	—	—	—	—	—	—
	O.	71.80	71.80	71.80	71.70	71.75	—	—
	M.	72.30	72.30	72.30	72.20	72.25	—	—
Zürich	T.	71.90	—	—	—	—	—	—
	O.	71.90	71.85	71.80	71.70	71.70	—	—
	M.	72.50	72.45	72.40	72.30	72.30	—	—
Brüssel	T.	52.05	—	—	—	—	—	—
	O.	52.05	52.—	52.—	51.90	51.90	—	—
	M.	52.55	52.50	52.50	52.40	52.40	—	—
Milano	T.	19.65	—	—	—	—	—	—
	O.	19.65	19.65	19.65	19.70	19.70	—	—
	M.	20.05	20.05	20.05	20.10	20.10	—	—
Praha	T.	11.—	—	—	—	—	—	—
	O.	11.—	11.—	11.—	11.—	11.05	—	—
	M.	11.20	11.20	11.20	11.20	11.25	—	—
Viin	T.	52.55	—	—	—	—	—	—
	O.	52.55	52.55	52.55	52.50	52.55	—	—
	M.	53.15	53.15	53.15	53.10	53.15	—	—
Budapest	T.	65.35	—	—	—	—	—	—
	O.	65.35	65.35	65.35	65.25	65.25	—	—
	M.	66.05	66.05	65.05	65.95	65.95	—	—
Varssavi	T.	41.50	—	—	—	—	—	—
	O.	41.50	41.50	41.50	41.50	41.50	—	—
	M.	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70	—	—
Kaunas	T.	36.70	—	—	—	—	—	—
	O.	36.70	36.70	36.70	36.70	36.70	—	—
	M.	37.30	37.30	37.30	37.30	37.30	—	—
Moskva tshekk	T.	192.25	—	—	—	—	—	—
	O.	192.25	192.25	192.25	192.25	192.25	—	—
	M.	193.75	193.75	193.75	193.75	193.75	—	—
Eesti kroon	T.	100	100	100	100	100	100	100
	O.	—	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—	—

Alates 2. jaanuarist 1928. a. võetakse kursi määramise juures New-Yorgi ja Londoni kohta arvesse (täht. 1 dollar = kr. 3.72/3.73), kuna teiste linnade kohta on aluseks võetud 100 üksust (täht. 100 Rmk. = Kr. 88.80/89.40).